

Reflexii în prag de an nou

Firul vieții noastre pămâtenene, se deapănă pe nesimțite, cu fiecare zi ce se scurge, în ritmul muncii începută 'n zori de zi și terminată 'n amurg de seară.

Și așa, cu credința nestrămutată, că ziua de mâine va fi mai bună ca cea de azi, cu nădejdea de fiecă clipă, că fiecare din noi, nu ne irosim viața fără de folos, timpul trece și cu el ne trecem și noi.

Ne sbatem neîncetat, să trăim o viață mai bună, mai tihnită, mai frumoasă, mai rodnică în fapte pentru binele nostru și al semenilor noștri.

Doar acesta este și rostul nostru în lumea pământului!

Cu cât sufletul se dăruiește mai mult, cu cât el este îmbătat de mireasma facerii de bine, cu atât se fructifică și se întămâiază în unduire de viață cu adevărat creștină.

Care dintre noi pămâtenii, nu s'a simțit cutremurat de fiorii exaltă rii sufletului, care dintre noi, nu a avut intuiția sublimă a trăirii intense interioare, atunci, când gustând din potirul sfințeniei sufletești, s'a regăsit câteva clipe transportat în lumea fericirii, prin fapta sa înrouată de binele făcut aproapei?

Căți sunt însă aceia cari, au avut asemenea momente de trăire interioară în lumea noastră de azi, în care materialismul și gama întreagă a unei vieți egoiste, rod întocmai ca și cariul, ceace este mai nobil, mai sfânt și mai sublim din ființa noastră?

Fiecare dintre noi, așa cum l-a lăsat Cel de sus, este înzestrat cu o putere mai mare sau mai mică, în a pricepe rosturile vieții

pe pământ și în a se folosi de darurile firii, puse la îndemâna fiecăruia.

O frați, pămâtenii!

Așezați într'o sală mare, răzbătută de argintiile raze ale soarelui dăcător de viață, toate darurile pământului: puneți grămezi de aur, argint, nestemate, șiraguri de perle, foc, grâu și toate rodurile pământului, apă și tă-mâie și faceți să treacă prin această sală fiecare pământean de ieri, de azi și de mâine și fiecare să-și aleagă un singur dar, din toate cele ce se înfățișează ochilor lui!

Și nu vă mirați, fraților, când veți vedea, că unul se repede la aurul strălucitor, altul la nestemate, altul la alt lucru de mare preț, căci aceasta este ceva prea omenesc în viața noastră de azi.

Dar veți vedea pe unul care se îndreaptă spre foc, altul spre unul din rodurile pământului, altul spre apă și altul spre tămie!

Văzând acestea, stați înmărmuriți și nu pricepeți!

O, fraților, este greu de priceput cu mintea și cu sufletul nostru întunecat de patimi, rob și subjugat de materialismul ce ne ispitește, cu deșărtăciunile lui, la fiecare pas.

Să ne scuturăm o clipă, de jugul apăsător al pământescului din noi și să tresărim în viața spirituală, care ne apropie de Dumnezeu cea în veci nepătrunsă, câteva momente și vom avea înaintea ochilor o privilegiu, care va desfăta sufletul, urcându-l pe culmi de fericire!

Atunci vom înțelege, că cel care a luat foc, este un trudnic muritor, care simțindu-și răceala sufletului pentru fap'a cea bună, dorește să-l încălzească, să-l facă să radieze în juru-i mai mult bine, pentru semenii săi.

Cel ce se apropie de apă, este sufletul, care în viața sa pământească, a cunoscut setea și seceta din ogorul binelui și suferind împreună cu ceilalți, — și-a îngemănat sufletul cu suferința mântuitoare și nu dorește acum altceva, decât să reverse apa cea vie în sufletele arse de setea păcatelor.

Cel ce-și îndreaptă pașii spre rodirile pământului, în viața cea de toate zilele, cu toată truda depusă, n'a fost în stare să-și aline foamea de mai bine, foamea faptelor creștine, ce întocmai ca fumul jertfelnicului se ridică spre Cel ce și-a jertfit viața de pământească, pentru izbăvirea din păcat a neamului omenesc.

Cel ce se apropie de tămâie, este creștinul care, din toată viața, din toată existența sa pe întinsul uscatului, n'a cules în sufletul său, decât mireasma sfântă a iubirii desăvârșite, iubire atât de îmbelșugat revărsată asupra neamului omenesc, de către Cel ce toate le-a făcut, pe care-L preamărim pentru minunăția creației Lui.

Așa, precum fumul de tămâie revarsă în aer sfințenia și alungă demonii ce ispitesc ființa omenească, tot așa și sufletul creștinului ce a ales tămâia, ca dar între toate celelalte, rămânând rece la sclipirea ademenitoare și deșartă a aurului și a nestematelor, se înalță, se simte mai fericit, cu atât

mai mult, cu cât în jurul său, tămărirea cea de toate zilele, a iubirii și a binelui apropiatului îi sunt singurul reazim și scop al vieții.

Da, frați pământenii, acestea se întâmplă la fiecare pas, în lumea noastră.

Cei ce văd totul prin materie, sunt subjugăți ei, sunt fanatici în agonisirea ei, crezând că aceasta le procură suprema fericire pe pământ, fără a se gândi, la ceea ce este dincolo de mormântul ce-i va înghiți mâine. Sunt întocmai ca și câinele, care trecând pe o punte cu o bucată de carne în gură și văzându-și chipul în reflexul apei, a crezut că acolo este un alt semen al său care îl pândește și vrea să-i ia prada din gură. Pentru a nu pierde bucata din gură, s'a repezit în apă, spre a se lupta cu dușmanul său, dar a pierdut și ceea ce avea.

S'a luptat câinele cu sine însuși!

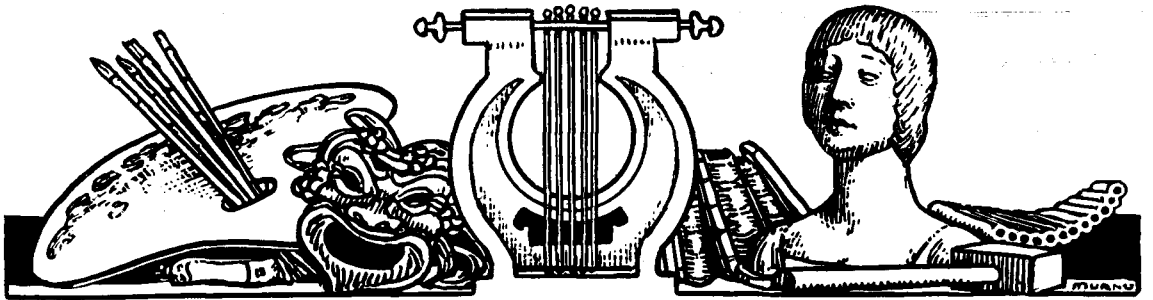
O, câte lupte de felul acesta, nu se dau în sufletul nostru! Și dacă ar birui sufletul, cât bine nu s'ar revărsa în această omenire, care ar trăi o viață mai fericită, mai aproape de Domnul!

Pentru mai bine, pentru mai frumos, pentru mai creștinesc, pentru mai uman pentru tot ceea ce înalță sufletul spre culmile unei vieți mai fericite, se trudește de cinci ani și această tribună, pe care, amforele sufletelor ce fructifică gânduri și îndemnuri bune, împrăștie miresme cari sfințesc ființa umană și o ridică spre viața în care totul este etern.

Cu Dumnezeu înainte!

I. N. Ciolan.

LITERATURA ȘI ARTA

Durere

*Cu tine umblu ziua năuc,
Cu tine în noapte veghez;
Pe vremurile vieții cu tine mă duc
Și'n marginea zilei, cu tine 'nserez.*

*M'a zămislit ursita din tine,
Din umbrele tale care mă curmă?
Sau poate vre-un duh te mână spre mine?
De mă vânezi ca pe-o fiară din urmă?*

*Te-a alungat în mine vre-un vrac
Din căile tale de rând?
Sau rătăcită în mersu-ți buimac
Ai apucat prin răscrucile mele de gând?*

*Durere, durere!
Și azi, ca și ieri
Lovești din tăcere
In gândurile noastre și'n vveri.*

BCU Cluj / Central University Library Ion Hămbășian.

Lirismul românesc în poezia modernă

Literatura noastră actuală nu dovedește o singură tendință unitară. Dacă în epică se afirmă un spirit cât mai realist, adesea descriindu-se cu amănunte cât mai precise psihologia vieții noastre, în poezie se cultivă lirismul cel mai pur și mai interior, ferit de orice contact cu prozaismul realității cotidiene.

Cred că tendințele literare, cele mai specifice s'au rotit și se rotesc în jurul producției lirice.

În tehnică literatura noastră are nevoie de ritm, de o înaltă compoziție, desprinsă prin disecarea sufletului, făcându-l să vibreze, să palpitate în anumite momente. Această vibrație, această palpitație o găsim exprimată într'un mod cât se poate de sincer în poezia lirică românească.

O mică incursiune în trecutul liriceii noastre ne va dovedi cum a luat ființă acest

lirism, cum a evoluat și cum se prezintă astăzi.

Cine nu a auzit fermecătoarea doină a Oltului, sau fragment din Rapsodia Română, când ciobanul și-a pierdut oile și le plânge cu amar, sau pe malul apei — Fusul — etc. etc., din care se desprinde un suflet străpuns de durere, un dor sacru pentru cineva care a rămas în inimă, în sufletul celui care cântă. De altfel însuși cuvântul — Dor — exprimat cu atâta greutate, care vine dela latinescul — Dolor — nu indică decât o durere nostalgică, a unui loc, sau a unui om care a rămas în suflet și care persistă să rămână prin amintire.

Cu câtă sinceritate cântă tânăra sau tânărul îndrăgostit, cântecul cu — dor — chemând ca prieten al sufletului vântul, care bate, iubitul care trebuie să sosească, sau pe grănicerul pe care trebuie să-l eviți

în dragoste pentru că nu este sincer. Cu câtă pasiune și cu cât patos cântă ea, ațintindu-și privirea în pământ de unde pare că așteaptă mângâiere, uitându-și chiar de ea însăși.

Cine nu a lăsat să se prăvăle din ochi o lacrimă la auzul acestor cântece bătrânești? Nu ne întrebăm de ce lăsam acea lacrimă din ochi, ci ne întrebăm cum a ajuns aceste cântece izvoare de inspirație pentru poezia lirică?

Aceste cântece își au farmecul lor când e cântat de o tânără sau un tânăr cu o voce dulce, care într'adevăr te predispune spre melancolie. Pentru că nu toți sunt dotați cu astfel de voce, țigani luase obiceiul, din care apoi și-au creiat o existență, de a cânta la vioară aceste cântece. Familiile mai înstărite la anumite petreceri obișnuiau să cheme pe acești scripcari, să le cânte aceste cântece, la care țiganul sfătos adăuga dela el ceva și de obicei câteva ah-uri sau oh-uri — într'o formă prelungită, câteodată prin elanuri mărețe și ridicule.

Cântecul trebuie cântat într'o anumită formă, formă care variază fără încetare. Nu este ceva stabil ci ceva într'o continuă schimbare.

Putem spune că aproape nimeni nu cântă cântecul popular așa cum era când s'a născut, din sufletul îndrăgostit sau îndurerat al unei femei sau al unui flăcău. Deci prin trecerea cântecului prin diferite generații, sau mai bine zis trecând dela adevăratul compozitor — autor — el a suferit schimbare. Această schimbare a ajuns până acolo că uitându-se numele autorului a trecut ca patrimoniu nației. Unele din aceste schimbări prezintă mare interes, deoarece prefacerea populară este cu mult mai bună, din punct de vedere al ritmului decât bucată așa cum a fost făcută de poet.

Pentru o mai bună clarificare să luăm o poezie cunoscută de toți în care se poate vedea bine această transformare.

Printre cele mai frumoase cântece prin cuvinte și ritm, căci între ritm și cuvinte se află un raport care nu se observă de-

stul, există unul făcut de poetul — vecinic tânăr și ferice — V. Alexandri, care suferind o mare durere în viață, pierzând femeia pe care a iubit-o în tinerețe, a scris spre consolare poezia „*Steluța*“. Dacă toată opera lui s'ar pierde e foarte probabil ca numai această poezie să rămână, deoarece în ea poetul a turnat toată sinceritatea lui și suntem convingși că în viață numai *sinceritatea* supraviețuiește.

Această producție poetică în care el se adresează „*Dulcii stele*“ pe care a pierdut-o, întrebând unde se află ea, amintind trecutul, în care după cum se spune într'una din cele mai frumoase strofe ale poeziei

„*Eram în lume, tu singură și eu...*“

Această bucată străbătută de un sentiment adevărat, cântată și astăzi în popor, supraviețuiește prin sinceritatea poetică întrecând orice indiscreție sufletească. Deci iată că poporul a primit această bucată poetică a unui literat acomodând-o coardelor sentimentale proprii.

La fel s'a întâmplat cu toate poeziile populare, care dela poetul cântător, a trecut la nație, apoi prin penetrațiune la țigani.

Coloratura cântecului popular o dă privirea lăuntrică pe care trebuie să o păstrezi. Apoi sunt versuri care nu se pot cânta de oricine și oricând din cauză că nu poți simți în acel moment ceea ce vrei să spui. Gândiți-Vă la rugăciunea „*Tatăl Nostru*“ care n'ar fi trebuit cântat, deoarece frumusețea constă în simplitate. Dar auzindu-o de o voce frumoasă te impresionează. Tot astfel și'n poezia populară *trebuie să vibreze*, — *Tăcerea, Să curgă lacrima*, — *Să râdă bucuria, și Să trăiască visarea împregnată cu realitatea*.

Căutând aceste elemente în poezia populară veche cât și în poezia lirică modernă le vom găsi pretutindeni.

Răsfoind câteva volume din poezia lirică modernă, ca de exemplu volumul tânărului prof. C. Asiminei, „*Luminișurile anilor Mei*“ vom găsi elementele menționate mai

sus, un ritm domol, versuri de o moldo-venească tristeță și desiluzie. Când poezia modernă caută înadîns să sfarme orice este — muzică — în poezie fără care ea nu are farmec, tînărul poet vine tocmai cu ele să facă să vibreze aceste versuri.

„E soare afară, primăvara'n noi,
Liniștea e atît de mare,
Că s'aud sclipind cărbunii“

Aceste versuri desvoltă senzații rare pe care le prînde numai cel ce a trăit la țară. Din aceeași lume sătească e amestecul de bucurie și durere înfrățite în versurile :

„Patru călători porniți
Prin troian de drumul mare
Merg de-amurg păienjenți
Și-s cu grija fiecare“.

Citînd cu atenție aceste versuri ai impresia că citești pagini din Cesar Petrescu.

Sau...

„Mama firuiește
Tort de lână lae
Și torcând privește
Plopîi cum se'ndoaie“

Aceleași note le întălnim la tînăra Zulia Canta, în care elementul — Dor — este nedespărțit.

Nu te-am văzut de mult, de mult iubite
Credeam că dorul meu s'a ogoiat.
Dar azi, în zori, din lanuri aburite,
Doi albi cocori s'au ridicat,

Și alăturați pieriră 'n zări deschise,

Și crunt gemu în pieptu-mi vechiul dor.

Sunt versuri de o frumusețe rară, căutând asemănarea dorului cu cei doi cocori care sboară tot uniți.

Toate aceste bogății ale poeziei populare lirice, sub influența unui fals modernism, a avut mult de suferit în ultimii ani. Oamenii fără pregătire intelectuală, fără strop de talent, dându-și seama că poezia nouă nu prea cere eforturi, s'au repezit asupra bietului vocabular din care au înflorit — Luceafărul — Nunta Zamferei — Călin — etc. devorându-l până la barbarie. Consecințele s'au văzut.

Astăzi generația tînără scriitoricească se îndreaptă spre adevărata ei menire.

Luând cel mai recent volum de poezii ne vom convinge.

De ex.: Flori de pace, de M. Celarianu.

„Iar patima în singurătatea deasă
Respiră floarea albă până când,
De-abea mai pot fugi cu ea acasă
Să nu mi-o smulgă soarele din gând“

Deci iată că procesul de continuitate al lirismului românesc revine tot generației tinere, deoarece suntem un neam de trebuință, chiar lumii, pămînt însămîntat de bine și energie pare a fi și astăzi tot neamul nostru, pe care bătrînii n'au pierdut-o, pe care însă dacă tineretul o va pierde, totul se va sfărși.

Iacob Constantin
inv.

Jean Richepin:

Marquerita

De câte ori pun întrebarea
De mă iubește sau nu, floarea
— Buton de aur cu-aripi albe —
Fermecătoare și fatală,
Cu cea din urmă-a ei petală
Mi-înșiră iar din vise salbe.

Imi spune 'ntruna, ștregărește:
„Puțin” „mai mult” și se oprește
Cu-acei turburător „fierbinte”.
Oh, dar e-o floare, alta ce e?
Și-o floare e ca și-o femeie:
Ușor se poate că te minte.

trad. I. V. Spiridon.

Din vol. „Les Caresses”.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Scene din războiu

Eram pe frontul dela Gratz (Italia). Trupele inamice, nu erau mai departe de 100 m. Și noi, și inamicii stăteam liniștiți, dar foarte atenți, la orice eventuală mișcare făcută. În spațiul acesta de 100 m. dintre noi, eră un smochin încărcat cu fructe.

Mizeria războiului te face de multe ori ați risca viața pentru un lucru de nimica. Tot așa și eu. Spre seară, vorba românului: „când se amestecă ziua cu noaptea”, fără a spune cuiva, ceva, pun mâna pe o raniță goală și ies din tranșee. Tiptil, tiptil, pe brânci, mă apropiu de smochin. Ajuns aci, liniștit, mă urc în smochin și încep a culege. Când eram pe gata, o cracă se rupe cu mine și cad, producând un șgomot care atrage atenția ambelor trupe inamice. Ca din senin ambele tabere încep un foc viu care țină până'n revărsatul zorilor. De teamă să nu fiu împușcat de inamic, sau chiar de ai noștri, mă reîntorc pe brânci

la locul de unde am plecat. Dar, fără nici o smochină.

Altădată luptam pe frontul rusesc la stânga de Baranovici. Făceam parte din compania IV mitralieră, Reg. 31 Inf. După un timp primim ordin: „Compania IV mitralieră este detașată la Reg. 2 Inf.”, unde se simțea că inamicii Ruși, vor face o ofensivă mare.

Ajunși la locul destinat, în prima linie, am căutat a ne aranja cât mai bine, pentru a putea ține piept inamicului.

Mare ne-a fost mirarea, că Rușii în loc de a se lupta cu noi, noaptea se predau cu duiumul. Au trecut așa vre-o 3 zile de-arândul. În a 4-a noapte, Rușii nu s'au mai predat. Peste zi îi observam că se pregătesc de luptă. În zorii zilei de 2 Iulie 1916 au început lupta. Primul semn a fost un bubuit de tun calibru neobișnuit, din partea lor, iar noi răspundeam cu mitraliere.

Pe la amiază a început un bombardament de artilerie grea, care ţinu 4 zile. În această luptă ne-a stricat toate tranşeele şi întăriturile, nimicind aproape jumătate din companie. În a 5-a zi Ruşii ieşiră la atac. Ne-a luat prin surprindere un pluton. Cu toate acestea ai noştri, deşi jumătate, se luptau ca lei unu contra zece, împiedcându-i în ofensivă. Au încercat ei de vre-o patru ori, dar fără reuşită. La un moment dat, ne pomenim în faţă cu o armată mare urmată de cazaci. Am ţinut piept de dimineaţa până seara, dar, fiind prea mulţi, liniile din dreapta şi stânga companiei noastre (IV mitralieră) au fost rupte şi respinse, rămânând înapoia frontului rusesc. Noroc mare am avut că s'a lăsat noaptea şi Ruşii nu ne-au observat. Chiar şi subteranele unde erau ascunse proviziile şi muniţiile erau ocupate de ei.

Eram de 4 zile nemâncaţi. Proviiziile erau ocupate. Ne găseam într'o situaţie grea. Foamea te făcea să-ţi pui capul, trebuind a pleca într'o direcţie pentru a aduce provizii. Dar nimeni nu îndrăsnea, ci toţi stăteau pîtiţi în tranşee. Am stat noi aşa până

la miezul nopţii, crezând că inamicul va fi respins. Dar înzadar. Atunci eu şi cu un camarad mai curajos, am plecat târaţi pe brânci prin tranşee, să aducem cele necesare dela subterană (decung). Ajunşi bine acolo, eu am intrat înlăuntru prin o gaură de obuz, iar camaradul a rămas afară pentru a lua cele scoase. Dar n'am apucat să scot aproape nimic şi camaradu-mi spuse: „vin Ruşii", şi fugi. Nu ştiam ce să fac. Să stau, mă prind, şi nu vreau. Fără să-mi dau seama, sar afară. Când, afară erau vre-o 50-60 de ruşi, la 5 paşi, inconjurând decungul. Curajos, scot o petardă dela brâu şi o arunc între ei. În acest timp, până când ei căutau să-şi revină din situaţia grea, eu înaintam pe brânci prin tranşee în direcţia de unde am venit. În acest fel, tot la 10 paşi aruncând o petardă, am scăpat teafăr, tot cum am plecat. Noroc mare am avut că această situaţie n'a ţinut decât până la 4 dimineaţa, când Ruşii au fost respinşi.

Auzite dela Ion Lupu din Mohu.
Culese de O. S.

Rugă pentru mine

*Fecioară în amvon de lună
Şi ctitoră 'ntre stele
Coboară'n raza ta prea bună,
Spre gândurile mele.*

*Desleagă-le puterea;
Sfinţeşte-o'n busuioc,
Mă fă să uit durerea
Şi fă-mă cu noroc.*

Ion Hămbăşian
inv.

Învățământ - Educație

Bănci sau scaune ?

Iată o problemă, care poate părea destul de curioasă după titlu, pe care însă pedagogia germană din zilele noastre o ia foarte serios și încearcă să-i dea o soluție practică în concordanță cu rezultatele științifice de-o parte, cu nevoile educative și sociale de alta.

Problema băncilor școlare e destul de cunoscută și la noi, cel puțin în mod teoretic. Nu există învățător, care să nu fi auzit de adaptarea pupitrului sau scaunului la perioadele de creștere în înălțime a membrilor sau a trunchiului copilului. Preocuparea principală era doar modalitatea de a traduce în practică aceste deziderate. Dar să vedem mai de aproape cum se pune problema.

Băncile prin forma și aranjamentul lor sunt expresia unui spirit medieval de autoritate, care se menține prin constrângere și distanță între cel ce conduce și cei conduși. Podiul și catedra dela care dictează învățătorul îi completează sau îi augmentează acestuia de foarte multe ori doar o autoritate formală, externă. Superioritatea interioară, sufletească, dacă lipsește, educația și învățământul suferă mult în școală, iar dacă aceasta există n'are nevoie de elemente externe de sprijin. Dacă banca era bună până la un punct oarecare pentru a disciplina masa elevilor, ea nu este bună pentru educație. Învățătorul nu este un tiran bun, care împarte cunoștințe și dă sfaturi dela distanță, ci un frate mai mare, care e totdeauna între copii, lucrează cu

ei alături, iar din exemplul lui copiii învață mai mult decât din vorbe. Oricum, un popor care urmărește o dezvoltare cât mai completă a generațiilor sale tinere, nu trebuie să fixeze bariere, care împiedecă.

În rândul al doilea, viața școlară așa cum se prezintă astăzi, se interpune ca ceva cu totul deosebit, între două vieți asemănătoare. Copilul a crescut în familie până la o anumită etate în condiții, care sunt cu totul streine școlii și se pregătește pentru viața de adult, care diferă complet de cea din școală. Între acestea vine epoca școlarității în care e obligat să-și acumuleze o anumită cantitate de cunoștințe, după anumite metode dictate — în nici un caz găsite de el singur — și în condiții care nu se aseamănă nici cu cele din familie nici cu cele din viața socială de mai târziu. Școala, dacă vrea să corespundă menirii ei, trebuie să se transforme și să se apropie de forma de viață din care vine copilul și cea pentru care îl pregătește. În familie și nici în viață el nu șade în bănci ci pe scaun lângă masă. Deci iată un mijloc simplu prin care putem apropia viața școlară de celelalte două: mese și scaune în locul băncilor.

Poate mulți dintre cei mari rămân toată viața cu resentimente profunde față de școală și bănci din cauza constrângerii la care îi supun acestea. Băncile limitează posibilitatea mișcării foarte mult în raport cu trebuința și formele, în care copilul își satisface această nevoie. Pedagogul P. Pe-

tersen spune într'un loc că băncile școlare trebuiesc puse în muzeu și arătate ca resturi ale unei barbarii trecute, tot așa precum astăzi se arată, spre marea noastră mirare, instrumente de fier și lemn, care în secolele trecute erau folosite în spitalele de nebuni pentru a ține strânși pe nenorociții de bolnavi.

Școala de astăzi urmărește educația voînții și caracterului ținând seama de întreaga individualitate a copilului. Ori individualitatea lui se caracterizează tocmai prin multirălitea și bogăția mișcărilor, care nu sunt numai o necesitate de epuizare a unei forțe acumulate, am zice, ci și o trebuință de selecționare și exercitare a mișcărilor celor mai nimerite pentru satisfacerea unor anumite scopuri strâns legate de dezvoltarea lui. Nobilitarea trupului și sufletului se face și prin această întărire a libertății naturale în mișcări.

Apoi viața socială nu se desfășoară, în mod obișnuit, în blocuri de indivizi de câte 40-60, ci în grupulețe mici. Această nu o poate permite sistemul băncilor c numai al meselor de câte 3-6 locuri, cu scaunele corespunzătoare pentru fiecare elev în parte.

Dar banca mai prezintă un pericol și din punct de vedere fizic. Orice sistem ar fi, oricum ar fi așezată nu dă deplină libertate dezvoltării naturale. Tocmai încercările multiple de a găsi tipul cel mai bun de bancă, dau dovadă că banca nu e bună. S'a constatat în mod științific că miopia copiilor e provocată și de sistemul băncilor, iar creșterea e împiedecată. Cât de stricăcioasă este reprimarea trebuinței de mișcare a copilului, prin constrângerea de a șede în bancă, ne-o documentează pedagogul F. A. Schmidt, care cercetând 1014 elevi din primul an școlar, a găsit că 160 băieți și 290 fete au scăzut în greutate, 300 băieți și 440 fete au rămas pe loc, când în mod normal trebuia să crească; deci în total 45% băieți și 73% fete au fost desavantajate. Tot așa pedagogul P. Petersen, conducătorul școlii primare a Universității din Jena ne mărturisește că

elevi, veniți dela alte școale, cu defecte fizice, provocate de șederea proastă în bancă, s'au refăcut în timp de 6-8 săptămâni prin împrejurarea că au avut libertatea mișcărilor asigurată de sistemul meselor și scaunelor, mobilier cu care e prevăzută școala.

Deci școala să fie aranjată ca o locuință a educației și învățământului.

De sigur obiecții se pot ridica și s'au ridicat chiar de cei vizați. Inșirăm vre-o câteva, mai mult pentru a ne putea da seama de greutatea de care se lovește o eventuală schimbare:

a) Cere prea mult spațiu; în bănci aranjate în șiruri, așa cum se practică azi în școală, încap mai mulți copii.

b) Sălile sunt luminate numai dintr'o parte, deci copiii trebuiesc aranjați de așa ca lumina să vină dela stânga. Sistemul meselor nu asigură tuturor copiilor poziția cea mai bună în ce privește lumina.

c) Costă mult o schimbare a mobilierului.

d) Mesele și scaunele prin faptul că nu sunt fixe se mișcă ușor, producând larmă și praf, ceea ce strică sănătatea și învățământului.

Răspunsurile care s'au dat accentuiază în primul rând elementul educativ, apoi pe cel igienic. Noi să ne punem mai întâi întrebarea: cum trebuie aranjată o sală de învățământ ca să facă șederea copilului în diferite poziții, după cum arată știința, și să nu facem o ruptură între viața de acasă și cea din școală? Căci ce prețuiește mai mult? Supunerea la o lege sau un aranjament liber al vieții și muncii așa cum pornește din interiorul individualității elevului? De aceea răspundem:

a) Dacă se ține seama de numărul metrilor cubici de aer necesar fiecărui elev, în acelaș spațiu încap și mesele necesare. Sălile tixite de un număr prea mare de elevi, chiar dacă încap, nu asigură condiția esențială a sănătății, aerul.

b) Copiii se pot aranja la mese ca fiecare din ei să aibă lumina necesară.

c) Pedagogul Petersen afirmă ca mobilierul, mese și scaune, din școala lui îl costă cu $\frac{1}{3}$ mai puțin decât l-ar fi costat băncile.

d) Larma și praful sunt un rezultat al nevoii copiilor de a mișca, nu al băncilor și meselor. Și noi tocmai aceasta vrem să

o asigurăm. Praful se poate înlătura prin o aerisire regulată, iar larma prin un învățământ interesant.

Invățătorii noștri încă s'ar putea gândi la această problemă.

Dr. L. Bologa.

Vremurile școliei

de Giovanni Comisso.

Își amintea acea dimineață, când pentru întâia dată merse la școală. Lângă fereastră fiind, în timp ce mamă-sa se îmbrăca, văzu prin geam ziua plumburie de Octombrie și n'o uitase toată viața. Abia că-l lăsase mamă-sa singur în colegiu, cu capul rezimat pe bancă, se puse pe un plâns des-nădăjduit. Era întâia dată când se despărțea de mamă-sa.

Dăscălița îl întovărăși în grădină unde câteva domnișoare îmbrăcate în alb ședeau țesând la război și una îl dispută celeilalte pentru a-i opri plânsetul cu sărutări. Apoi i-au dat bucăți de șocolată roși și albastre și l-au învățat să imprime degetarul pe frunzele de merișor pentru a face mari cofeturi ce se aruncă în timpul carnavalului. Aceste domnișoare îmbrăcate în alb, aceste bucăți de șocolată roși și albastre, aceste cofeturi mari verzi și le aminti toată viața. Rămase în acel colegiu doi ani și altele fură amintirile de neuitat. Sărbătorile Carnavalului, cu marele cor cântat de toți elevii :

Dute, gând pe aripi aurite

Dute, și te-așează pe colini și dealuri...

Își amintea de cadența gravă și de primele cuvinte ale aceluși cântec. În timpul cântului, toți aliniați în marea sală a primului etaj, trebuiau să-și țină brațele încrucișate la spate. Doi elevi, doi frați, îmbrăcați în cuirasă stăteau unul în fața celuilalt în mijlocul sălii ca și cum pentru a da un decor de armonie scenei. Își amintea de aspectul lor tunși și roși la față, cu ochii intimidați sub coiful strălucitor. Toți invitații

se minunau mult de ei, toți se ocupau de costumele lor, râdeau de plăcere văzându-i mărșăluind și le scuturau mâinile, cum fuse gelos de triumful acestora. În orele nădușitoare ale după amiezilor de vară, închiși în mica școală, dăscălița dela catedră dădea ordinul de-a dormi și toți urmând pilda ei rezimau capul pe brațele adunate și adormiau. De câte ori în unele momente ale vieții sale obosite i-se redeşteptă tot aspectul acelei școlae cu soarele care pătrundea prin obloanele trase, capetele blonde și brune ale tovarășilor săi și giletca sa împodobită cu dantelă, însă nu mai putuse regăsi acea senină uitare de sine. Și cursele ce le făcea în ora de recreație pe poteca stratului de zarzavat învecinat al grădinei, potecă ce mergea de-a lungul unui zid de cărămizi roșii în jurul stratelor pline cu salată : Erau primele încercări ale mușchilor săi abia formați. Își amintea găfăitul acelei alergări, dar niciodată nu mai revăzu acea grădină și acea potecă și acel zid roșu.

Ori decâte ori trecea pe dinaintea vechiului colegiu, ar fi voit să între să revadă acele locuri, însă se temea că amintirea va trebui să dispară fără să poată vedea nimic din ceiace deja își amintește.

La ora mesei veniau servitoarele cu coșurile, toți se adunau în sălița dela parter, mașinile de fiertul merindelor, mirosul de unt se amesteca cu acela al spirtului, și acest miros rămase pentru el imaginea poftei lacome a copilăriei sale.

* * *

După aceea trecu la școlile publice. Aci sălile erau mai mari, numărul tovarășilor mai mare și noutatea atrăgătoare. Erau băieții din popor cu cari se găsea pentru întâia dată alături. Numărul cărților crescuseră și avu un mare ghiozdan de mușama. Avea o mare grije pentru penițe, îi plăceau anumite penițe subțiri și cu vârf ascuțit asemănătoare spinilor de trandafiri cari îi dădeau puțința de-a scrie ușor și delicat.

Acea pozițiune, cu capul aplecat, privirea ațintită, arătătorul apăsător cu putere pe toc, reflecția soarelui pe pagină și cuvintele ce se potriveau subțiri și precise între linii, constituiau pentru el momentul fericit al siguranței posibilității sale de-a crea. Seara se distra făcând lista tuturor colegilor săi, scria numele și pronumele adăugând și porecla: Breda Artur, zis: scheletul; Marinato Italico, zis: o sută de draci de căciulă, și-amintea că acesta avea părul roșu. Acum găsi între vechile hârtii o fotografie din acele timpuri, unul din acele grupuri ce se fac la sfârșitul anului școlar. Îi tremura mâna văzând-o. Patruzeci de băieți stăteau așezați în grădina înaintea peretelui unei case vechi, se regăsi îndată pe el însuși în mijloc cu gulerul alb și cu brațele încrucișate ațintit, aproape incremenită privirea. Patruzeci de băieți unii surzătorii, unii surprinși, alții sănătoși, alții sârmani, toți ochii ațintiți înainte ca în fața viitorului. Sârmani și bogați: patruzeci de vieți, patruzeci de destine. Pe acel blond șezând pe pământ îl recunoscuseră numai decît: fusese ucis în chip tainic numaidecât după război, acela înapoia lui fricos îl revăzu în minte demult înapoia unui ghîșeu al unei bănci scriind aplecat, acela ce șade la dreapta sa, îmbrăcat în mantia cu nasturi de aur și surzând în ochii-i întredeschiși ca pentru o reflexie a luminii, știa că era mort în războiu, altul puțin mai la o parte de ceilalți, brunet, fiul unui vânzător de fructe, ajunsese un mare cântăreț. Din toți ceilalți el nu-și mai amintea nici numele lor, nici pronumele, nici porecla lor, nici nu-i mai revăzuse. Berete de tot felul, unele asemănătoare fesului,

altele de ciclist, altele cu viziune lucitoare și împodobite cu stele sau cu ancore; ghete de stofă, pantofi și ghete de lac, îmbrăcați în catifea cu centuri de piele și îmbrăcați sărăcăcios și pocit.

Odată profesorul împărți mărci, arătă unele mărci ale Republicilor Sudamericane și apoi le împărți aceluia numai, cari după școală mergeau la el la repetiție. Vor fi trecut douăzeci și opt de ani dela aceea zi, dar chiar și astăzi când întâlnește pe acel profesor deja bătrân și tremurător, nu poate face cel puțin să evite de a-l saluta resimțind vie ca și în aceea zi, toată antipatia pe care i-o stărnise. Înapoia școlii era o mare curte cu castani. Acolo făceau gimnastică și se adunau să se joace după masa până ce să se reia lecțiunile. Când Buffalo Bill veni în acel oraș cu circul său, îndată fu la modă jocul pieilor roșii urmate de cow-boys și aceia cari făceau pe pieile roșii se împodobiau cu frunze de castani. Ce alergături, ce urmăririi, cum asuda fragedul corp și părea că crește după orice joc!

Printre vechile hârtii găsi chiar unele compuneri de ale sale din acel timp. Se uită timp îndelungat la acea caligrafie, uimit, subțire și senină, și numele și pronumele său scris în așa chip pe care azi nu-l mai poate reface, îi părea par'că scris de un altul. Foarte puține greșeli, totul clar și orânduit, în acele foi găsea copilăria sa. Apoi totul trebuia să se schimbe.

La 11 ani intră în gimnaziu: fiecare an ce trecea fu intens și totul se transforma în el ca pentru o perioadă de câțiva ani. Nu mai avu pasiunea penițelor subțiri. Regăsi caetele acestor ani: orice cuvânt părea scris de o mână nerăbdătoare, găsi desvoltarea temei corectată ba alteori lipsea; i-se păreau scrise între o cursă și cealaltă făcută pe bicicleta ce-i fusese dăruită abia ce sfârși școala primară. Dedesubtul unei teme găsi această însemnare a profesorului: Lipsește de tot bun simțul și progresează anevoios. Dealtfel nu se poate face nimic bun, jucându-se și flecărind mereu. Își amintea de aula cea mare cu cele cinci ferestre ce dădeau în grădina, frumusețea cerului când

primăvara se apropia și prin ferestrele deschise mirosul livezii vecine, de unde veniau glasurile țăranilor cari arau. El nu mai asculta vocea profesorului ce explica regulile latine a lui *ut* și *cum*, tainic deschidea

atlasul lumii pentru a visa călătorii îndepărtate. Adolescența era alături și inima în tumult îi îndepărta orice poftă departe de cărți.

Trad. I. Guția

Pedagogia activistă

de Dimitrie D. Roman.

(Continuare).

3. Activitatea liberă și silită.

La întrebarea ce fel de activitate vom impune elevilor noștri, vom răspunde sus și tare: Nu vom impune nîcîcînd, nici un fel de activitate. Vârsta, experiența, deprinderea, ajută zi de zi, ca activitatea fără scop a copilului, care este jocul, să devină o activitate cu scop.

Jocul nu trebuie privit decît ca o activitate de pregătire a muncii serioase de mai târziu. Acestui belșug de viață al copilului, trebuie să-i dăm o direcție sănătoasă, voluntară.

Mijlocul cel mai eficace este activitatea proprie a școlarului. Numai această activitate, ce corespunde puterilor și nevoilor reale ale elevului, îi aduce un spor real și numai pe aceasta o privește individul cu interes. În acest fel, copilul va fi capabil de creație. Nu trebuie să-i dăm copilului decît ceace-i corespunde vârstei sale naturale; în zadar am îmbrăca un material necorespunzător intereselor lui spontane, creația va lipsi atunci, sau dacă nu, desigur lipsește. Școala activă nu trebuie să fie o școală de dulce reverie, dar nici o activitate silită.

4. Muncă și activitate.

Sunt doi termeni foarte ades confundați. Noțiunea cuvîntului muncă, nu are aceeași semnificație ca cea de activitate.

Jocul spre exemplu, poate singura activitate a copilului, nu intră în sfera noțiunii de muncă. Această noțiune e mai puțin cuprinzătoare ca cea de activitate. De înțelesul cuvîntului muncă, se leagă o con-

cepție materialistă¹⁾ a pedagogiei activității, pe cînd de cea de activitate, se leagă o concepție spiritalistă²⁾, care e cu mult mai largă și mai înaltă decît cealaltă.

IX. Concepțiile pedagogiei activiste.

1. Concepția materialistă.
2. Concepția intelectual materialistă.
3. Concepția integralistă.

1. Concepția materialistă în pedagogie s'a desprins din sistemul filosofic pragmatist, sistem caracteristic sau mai bine zis specific rasei anglo-saxone, născut din dorința de a lupta în contra filosofiei raționaliste.

Iată ce ne spune James³⁾: „Pentru a avea o claritate desăvârșită în ideile relative la un obiect, trebuie să considerăm numai efectele de ordin practic... În lumina acestor efecte imediate sau depărtate, se reduce întreaga concepție despre obiectul însuși“.

Această concepție unilaterală și nesatisfăcătoare chiar în țara de origine, cu atît mai mult va fi mai neducătoare la scop în pămîntul și în instituțiile Europei.

Această școală a muncii are două caractere:

a) Acordă atîta importanță activității musculare, manuale, încît confundă munca cu activitatea musculară. Această activitate musculară e pusă mai presus de viața sufletească, fapta materială mai presus de ideie, realitatea practică mai presus de

¹⁾ utilitaristă, practicistă sau pragmatistă.

²⁾ Idealistă sau personalistă.

³⁾ Le pragmatisme. Trad. Le Brun, Paris 1911.

cea psihică, lumea externă mai presus de cea internă, materia mai presus de spirit, utilul mai presus de ideal.¹⁾

b) In cecece privesc materiile de învățământ, ea acordă locul prim lucrului manual.

Voi mai reveni asupra acestei chestiuni atunci când voi trata reprezentanții mai de seamă ai pedagogiei activității.

Țările unde concepția materialistă²⁾ a existat dinainte de război, sunt America și Germania, iar în Rusia sovietică, a fost integral realizată. Reforma nouă școlară în Rusia, are la bază materialismul și utilitarismul. Și e explicabil, deoarece școala pregătește și trebuie chiar să propage și intensifice concepția social-politică comunistă care este un marxism modificat.

Școala rusă e atât de materialistă încât aproape nu se găsesc în programă ei studii umaniste. Centrul sistemului educativ sovietic e departe de a avea un ideal de cunoștințe, este însăși munca omenească.

Deși încercări au existat aproape în toate țările mari pentru a îndruma școala pe baza concepțiilor materialiste, totuși ele n'au prins teren favorabil, deoarece aproape toate țările Europei și-au manifestat o vădită înclinare spre concepția integralistă.

Vechea școală materialistă, spune Dl I. C. Petrescu,³⁾ e stăpânită de un spirit utilitarist, închizându-se față de orice suflu de entuziasm și de sentiment al frumosului, al mărețului, al adevărului, a tot ceace-l ridică pe om și-l face să simtă valorile vieții, care singură e demnă de a fi trăită.

Literatura se pierde într'o amestecătură de informații, de date, de expresii abstracte și de comentarii istorice extrinseci, lipsite de duh, lipsite de orice putere educativă.

2. Concepția intelectual materialistă, care ca și prima, arătată la punctul 1, susține că adevărata activitate este cea musculară,

1) G. G. Antonescu: Pedagogia generală, pag. 328.

2) utilitaristă, practicistă sau pragmatistă, făcând din munca manuală mijlocul esențial al educației, prețuind în deosebi valorile materiale de utilitate practică.

3) Activismul și noile reforme școlare, p. 36.

pentru că ea ne dă posibilitatea de a provoca modificări în lumea înconjurătoare. Își dă însă seama de influențele ce le pot exercita ideile, asupra acestei activități, cerând în acelaș timp ca legile, ideile, principiile stabilite în învățământul teoretic să fie aplicate practic prin activitatea manuală. în laborator, grădina școlară, ateliere, etc.

3. Concepția integralistă, care spre deosebire de celelalte, introduce în sfera noțiunii de activitate, pe lângă actul material, și activitatea sufletească, chiar dacă aceasta nu provoacă modificări în lumea externă, ci ar rămânea în conștiința noastră¹⁾. In acest fel nu numai muncitorii materiali vor putea fi activi, ci tot atât de bine va fi și filosoful sau matematicianul, ca ori și care altul.

Această concepție trebuie să fie o consecință necesară a tuturor temeiurilor arătate mai înainte, altfel fiind, vom avea numai o concepție unilaterală. Numai privită sub toate aceste fundamentări, vom ajunge la integralism. Primul care a înfăptuit acest lucru a fost marele Pestalozzi, (după cum am mai arătat și în fundamentarea istorico-pedagogică), care la Iverdon și Burgdorf pune aceste principii în aplicare, momente pe care el le sistematizează, elaborate fiind atunci de către neumanisti. Aceasta cere apoi ca școala să desvolte prin exerciții, deci prin o activitate proprie a elevilor, toate forțele spirituale și fizice ce alcătuiesc organismul psiho-fizic al individului.

In concepția acestui principiu nici unul din elementele esențiale ale individului nu este lăsat în părăsire. Această școală activă, nu are menirea să formeze umbre sau scheme, după expresia lui Fichte, ci oameni care să trăiască până'n adâncul ființei lor. Gândirea și activitatea nu diferă decât în manifestările lor; dincolo de aceste manifestări se află aceeași viață singură și absolută; și nu s'ar putea afirma că gândirea există pentru acțiune, sau acțiunea pentru gândire, ci trebuie afirmat că ambele există pur și simplu, pentru că viața

1) G. G. Antonescu: Pedagogia generală, p. 329.

atât în manifestări, cât și în esența sa, trebuie să fie totdeauna un tot perfect.¹⁾

Punând chestiunea aceasta în raport de întreaga fundamentare a principiilor activiste, toate vor pleda până în ultima instanță pentru această concepție.

În ceea ce privește raportul între activitatea internă și cea externă, această concepție admite conexiunea dintr'o activitate superioară intelectual-morală și cea practică, cerând chiar trecerea dela activitatea internă la cea externă.

Astfel, o școală activă bazată numai pe această concepție, va ajunge la ultimul scop al său în ceea ce privește educația; la acel idealism activ, care cere ca toate forțele ideale (principii științifice, norme morale, etc.), pe cari le produce mintea și inima noastră, să fie realizate în viața practică socială și invers.

În acest fel, spune Dl profesor Antonescu, nici idealul nu rămâne o utopie, nici viața socială nu devine o joșnicie.

Iată ce spune Domnia Sa în legătură cu necesitatea propagării acestei concepții integraliste: „Materialismul, utilitarismul și hedonismul vieții de după războiu, trebuiesc puternic combătute, printr'o cultură idealistă, care prețuiește valorile ideale mai presus de folosul material. Iar lenea molesitoare și tendința spre reveria dulceagă și pasivă, trebuiesc combătute printr'o continuă deprindere cu activitatea. Se impune deci idealismul activ, pe care, după cum văzurăm, numai această concepție integralistă îl poate realiza. Numai o școală inspirată de idealismul activ va face ca ideile mari și sentimentele frumoase să nu

rămână în cadrul activității pur sufletești ci să fie înfăptuite în viața socială, iar aceasta să fie încontinuu luminată și încălzită de idei generoase.¹⁾

Faptul că și noi am adoptat aceleași principii integraliste-activiste, la baza organizației învățământului nostru de stat, nu însemnează că școala noastră trebuie să aibă același spirit la noi ca în alte țări. Ba dimpotrivă, tocmai această privire de ansamblu ne duce la accentuarea câtorva principii, după care fiecare popor va trebui să cultive tocmai ceea ce îi este specific.

Și când vorbim de acest specific, nu înțelegem specificul fiecărui individ numai, în parte, sau cu alt termen, individualitatea elevului, a celui ce primește educația, privit ca ființă izolată de mediul social; e vorba aci tocmai de respectarea individualității naționale, deoarece națiunea este adevărata realitate socială căreia nici când ca acum nu i s'a dat o valoare atât de mare.

Desigur, în formă, școala activă variază dela școală la școală poate, dar principiile ce-i stau la bază, principii universale valabile, sunt aceleași și nu pot varia dela una la alta, chiar dacă școala care le-a adoptat ar fi în America ș. a. m. d.

Principiile ei sunt vorbe de evanghelie. Așa de exemplu principiul individualizării, al aptitudinilor copilului, sau al metodei, necesită cultivarea spiritului inventiv și creator al elevului, ar putea fi altfel decât așa? Și în toată lumea același strigăt se aude, însă sub diferite forme. În ceea ce privește pe noi, suntem pentru libertatea elevului, dar în contra libertinajului.

(Va urma).

¹⁾ Fichte: Cuvântări către națiunea germană, p. 81.

¹⁾ G. G. Antonescu: Pedagogia generală, pag. 330.

VIATA CULTURALA ȘI NAȚIONALĂ A SATULUI

Frontul Renașterii Naționale

Crăciunul, prin tradiționalul său „Moș” a lăsat fiilor acestei țări o însemnată mișcare de regenerare politică și națională, care a fost primită cu un focos entuziasm pe toate meleagurile României întregite.

Este vorba de *Frontul Renașterii Naționale* creat în ajunul Sărbătorilor de Crăciun din însași inițiativa Majestății Sale Regelui, care prin excepționala sa inteligență și putere de muncă creatoare rezolvă neobosit, zi de zi, noi probleme vitale ale neamului nostru.

Politica trecutului cu armata sa de partide, care afișau care mai de care anume programe cu o ideologie nelămurită, slăbise simțitor unitatea noastră națională. Prin luna Februarie a anului trecut ne găseam chiar în pragul unui războiu civil. Spiritele politice s'au dilatat în așa măsură încât era cât p'aci să se ajungă la un desnodământ final, dăunător peste măsură patrimoniului nostru național, strâns în granițele actuale prin jertfa sfântă a celor opt sute de mii de mucenici.

Nu este cazul să desbatem amplu relele trecutului cu demagogia regimurilor politice întemeiate pe minciuna făgăduelilor, întrucât aceste lucruri sunt cunoscute de toți. Dorința noastră este să arătăm într'o modestă măsură miracolul care ne-a scăpat din ghiarele pierzării, întorcându-ne pe calea cea adevărată și schimbând tot odată curentul nesănătos și dăunător intereselor unanime în unul ridicat pe pedestal de înalt patriotism.

Am întemeiat o Românie întregită cu sacrificii mari. Sute de mii de eroi și-au jertfit viața pentru ea, vărsându-și sângele fără nici o remușcare. Dacă nouă ne-a revenit numai ușoara sarcina de a o păstra așa cum ne-au lăsat-o prin testament, apoi trebuie să fim demni de o asemenea încredințare.

Cel mai conștient de această înaltă datorie, în ceasuri de grea cumpănă, a fost Majestatea Sa Regele, care în pragul ajungerii la liman, a salvat pacea internă, restabilind autoritatea statului prin noua și monumentală constituție, votată prin plebiscitul unanim al poporului. Țara îi va rămâne vecinic recunoscătoare pentru grija părintească ce o poartă supușilor săi, de care se simte legat până în cele mai mărunte fibre de simțire.

Constituția pentru noi, Români, nu este numai o lege cu literă moartă, ca oricare alta. Ea este legea renașterii noastre a tuturor, cunoscând că numai datorită virusului răspândit de ea trăim aceste clipe de pașnică odihnă internă și de o stimă evidentă peste graniță.

În adevăr, poporul român, nici când nu s'a găsit într'o stare de mulțumire generală ca după noua orânduire constituțională. Vântul nebuniei care sufla în trecut prin țara noastră cu toată furia sa, ducând cu sine sămânța stricătoare a politicii de partid a încetat de-a mai bate. Țăranul care până eri era hărțuit de tot omul politic, trebuind să joace după cum cânta „șeful”,

lăsându-și munca în părăsire și gospodăria în paragină, astăzi este un om liber, depinzând de însăși ființa lui. Mîntea, atenția, energia sunt îndreptate toate înspre glia dătătoare de viață și belșug, care îi cheamă cu dragoste părintească la sânul său. Nimeni la sunetul vreunui clacson de limuzină nu-și mai lasă coasa, secera sau sapa în brazdă pentru a da fuga să se adape cu veninul cuvântărilor politice, răspânditoare de molima dușmăniei.

Ura, scârba, pîsma, certurile, bătaia, crima care dăinuiau de decenii printre oameni din pricina variatelor păreri politice, au dispărut fără urmă, luându-le locul, pacea, liniștea și buna înțelegere.

La acest lanț de binefaceri, care domnește în întreg cuprinsul țării, pe urma constituției care a pus capăt pentru totdeauna sfâșierilor politice, binefaceri cari pot fi verificate de ori cine la tot pasul, se mai adaugă încă o verigă de un neprețuit folos, *Frontul Renașterii Naționale*.

Majestatea Sa Regele și-a dat curând seama că, adeseori, o trebuință nu poate fi complet înlăturată. Politica intrase în sângele poporului român, ca un narcotic, devenit indispensabil existenței și buneii stări individuale. Deaceia s'a recurs la legea substituirii trebuințelor, creîndu-se *Frontul Renașterii Naționale*, care primește în ogorul său pe toți locuitorii țării.

Frontul Renașterii Naționale nu este clădit, însă, pe nici unul din principiile cețoase ale fostelor organizațiuni politice. Demagogia acestor regimuri cu ideologii pornite dintr'un diabolism feroce, care nu era justificat decât de o sete criminală de putere, dintr'un misticism străin de neamul și năzuințele noastre naționale, care a dus țara la amenințarea din afară prin lăcomia colectivă și dinlăuntru prin lăcomia individuală, au fost complet înlăturate.

Temelia *Frontului Renașterii Naționale* nu are ca bază exploatarea țării în chip neomenos ca în trecut, ci consolidarea națiunii prin zidul clădit prin unirea tuturor românilor în jurul Tronului. Acest „Front” va fi mișcarea care va chezașui îndru-

marea țării spre o viață nouă și sănătoasă, care va introna o ierarhie dreaptă între cetățeni și Stat.

Cel care intră în *Frontul Renașterii Naționale* nu trebuie să aspire la funcțiuni sau avantagii. Această mișcare nu creiază drepturi. Dimpotrivă, naște îndatoriri de un înalt patriotism, pentru ridicarea României la rangul cuvenit între popoarele civilizate și pentru împrăștierea ceței ce se lăsase asupra Țării, întunecându-ne calea spre dezvoltare, progres și independență.

Noi suntem niște ființe vremelnice. Astăzi stăpănim o bucată de pământ, ne bucurăm de tot ce ne înconjoară, dar mâine ni se pierde urma, dispărând ca și cum n'am fi existat. Statul este însă perpetuu și deci grija noastră de căpetenie de care trebuie să fim tot timpul călăuziți este să-l punem mai presus de orice egoism individualist.

Frontul Renașterii Naționale este o torță vie care ne luminează calea, chemându-ne la unire desăvârșită întru prosperarea națiunii. La flacăra sa, care va încălzi toate sufletele bunilor români, mâinile așezate unele peste altele în semnul unei solide legături împletesc un lanț gros în jurul Tronului și Țării, pe care nici o putere străină nu va fi în stare să-l rupă. În sânul acestui front unic sufletele noastre vor fi oțelite cu mortarul unirii, care este cel mai puternic beton al întăririi temeliei naționale.

Așa cum este creat, așa cum și-a anunțat programul prin Regulamentul din 3 Ianuarie 1939, *Frontul Renașterii Naționale* este pentru țara noastră un imperativ al vremii. El nobilizează întreaga națiune în jurul Regelui, care este sufletul acestei țări. El șterge cu buretele urâtele pagini ale trecutului, pregătind viața politică și națională pentru crearea României de mâine.

Deaceia, datoria tuturor românilor este să ia parte la această mișcare de consolidare națională, care a răsărit la vremuri de retrîște ca un luceafăr, care ne luminează calea spre o viață nouă și sănătoasă, prin unire sufletească și armonie socială.

Adam I. Popa

Institutul de lucrări clasice din Cluj

În acest muzeu sunt reprezentate toate epocile de civilizație, prin diferite lucruri artistice și obiecte utilizate de om, în decursul veacurilor. Cele dintâiu licăriri de viață în această parte a Europei, încep cam pe la anul 5000 a. Hr. Motive de ordin climatic au împiedecat apariția omului înainte de această dată pe aceste locuri. Viața abia în *paleoliticul* superior a început să se arate.

Așa sunt reprezentate la acest institut, toate sculele și evoluția lor, începând cu cele din piatră necioplită sau ruptă. Această fază a epocii de piatră necioplită, ține 1000 ani în regiunile noastre. S'a constatat că animalele au apărut și mai înainte în aceste părți.

După epoca omului paleolitic, condițiile și posibilitățile de traiu îmbunătățindu-se, începe o nouă epocă a *neoliticului*, mai superioară celei precedente. Acum începe epoca pietrei cioplite sau șlefuite. Obiectele și armele în special sunt făcute din silx-cremene. Așa dar *neoliticul* la noi începe cu anul 4000 a. Hr. Omul din *neolitic* după toate cercetările, nu se știe din care rasă face parte.

Acest om este cu mult mai răspândit în Transilvania și se deosebește mult de cel din *paleolitic* care trăia în peșteră, chiar cu animale, clima fiind extrem de aspră. În *neolitic* omul stă tot în peșteră, însă mai la gura ei, aproape de lumină, iar vara trăia în aer liber, pe câte un loc mai ridicat — topșan, — pe marginea apelor, unde avea și posibilități de apărare. În *neolitic* își face vase din argilă. O mulțime de oale și blide, cu diferite ornamente de o mare variație, s'au găsit în *neolitic*. Aceste vase sunt făcute cu mâna și unele din ele chiar vopsite în 2—3 culori. Această operă ține până la 1800 a. Hr.

Odată cu cunoașterea metalelor se face un pas mare spre civilizație. Cel dintâiu metal cunoscut a fost aurul, care le-a atras atenția prin strălucirea lui. Aurul din Transilvania mult utilizat, s'a găsit și în mor-

mintele faraonilor egipteni. Cam prin anul 2300 a. Hr. către sfrășitul *neoliticului*, se transportă acest om și în alte părți și aceasta s'a constatat prin analiza compoziției lui.

Arama, alt metal întrebuițat de omul preistoric, era cu mult înainte cunoscută în orient, decât în Transilvania. Legăturile locuitorilor cu Egiptul i-a făcut să cunoască și arama. Aceasta este epoca de tranziție între neolitic și epoca următoare (epoca bronzului). Alt pas spre civilizație se face atunci când s'a amestecat arama cu cositorul, descoperindu-se astfel bronzul. *Epoca bronzului* este foarte bogată în Transilvania, în special în vase și alte obiecte. Un mare atelier unde se lucra astfel de obiecte, s'a găsit lângă Uioara; institutul de lucrări clasice având multe obiecte din bronz. În această epocă începe vasul cu oartă și ornamentația din ce în ce mai bogată; unele vase fiind chiar pictate. Această epocă ține până la anul 800 a. Hr. În *epoca bronzului* avem de a face cu rasa *Indo-Europeană*. Încă pe la anul 2000, apar Tracii iar civilizația din *epoca bronzului* se datorește în mare parte lor. Erau măestri cari umblau din sat în sat și lucrau diferite obiecte. Locuințele sunt acum mult mai superioare *neoliticului*. Casele erau înconjurate cu un val de pământ, pentru apărare. Pe la 800—700 a. Hr. năvălesc Scitii cari aduc o civilizație superioară Tracilor. Scitii aduc multe elemente de cultură spirituală. Credința noastră poate fi de origine Scitică. Urmează acum *epoca ferului*. Ferul era mult mai prețuit decât aurul chiar și argintul, fiindcă se lucra mai ușor și întrebuițarea lui era mai mare.

În *epoca ferului* Tracii întrec pe Scitii în ceea ce privește confecționarea obiectelor. Anul 300 a. Hr. prin năvălirea Celților, aduce o metodă superioară în lucrarea ferului. Celții au învățat pe Daci să construiască cetăți, să se organizeze în ținuturi, având la bază idea naționalismului și să facă oale cu roata. După anul 105, când

apar Boerebista și Decebal și cu venirea Romanilor, se încheie epoca fierului și a civilizației preistorice. Ei aduc civilizația romană, caracterizată prin clădiri frumoase, inscripții diferite, poduri, statui, marcarea în Km. cu stâlpi de piatră a drumurilor, lucruri cari se găsesc păstrate în *Lapidarium-ul* institutului din Cluj. Partea aceasta a civilizației romane în Dacia, este bine reprezentată într'o sală mare a institutului. Romanii au adus cu ei credința lor. Aici în Dacia pe lângă zeii Romani găsim zeii din Persia ex. zeul soarelui. Tot ce ne-a rămas dela Traci, înaintașii Dacilor și Romanilor, se găsește foarte bine reprezentat în acest muzeu al institutului din Cluj. Romanii ne-au lăsat un bun, de o valoare desăvârșită, anume: limba. Prin puterea lor de civilizație au transformat Dacia într'o provincie cultă. S'au găsit clădiri mari de 85 m. lungime și 65 m. lățime, cu placaje și brâuri de marmoră. Mai târziu în diferite timpuri s'a pus problema existenței noastre ca Români și unde ne-am format noi. Teoria lui Roesler care contestă continuitatea elementului românesc în Dacia, spune că noi ne-am format în Balcani. N'a putut însă dovedi această afirmație cu

nîmîc sigur. Spunând că ne-am format în Balcani, contestă Bulgarii și Sârbii. Aceste teorii nebazate au fost combătute de istoricul nostru Dl prof. N. Iorga precum și Dl Gh. Brătianu. Toate atacurile năvălitorilor s'au îndreptat spre Dunăre. Aurelian cu armatele lui se retrage în sudul Dunării, nu pentru că nu poate rezista, ci fiindcă în Dacia nu mai avea ce face. Barbarii au împânzit și sudul Dunării, mai târziu unii având tendințe de a stăpâni cum au fost Goții popor războinic și nu prea de muncă. Lor le trebuia o populație care să le dea dijmă și să le lucreze pământul și aceștia au fost Românii. Continuitatea elementului Daco-Roman în Dacia, este bazată deci pe argumente logice și că pământul românesc de astăzi este fără îndoială al nostru, nu mai poate fi contestat de nici un om din lume, dată fiind descendența noastră pe aceste meleaguri din cele mai puternice popoare din vechime, Dacii și Romanii. Iar cel mai puternic argument în această chestiune istorică, este însăși prezența noastră aici; precum și toate obiectele vechi din epoca străbunilor noștri, cari au îmbogățit muzeele noastre arheologice.

N. Hălmăciu

Cei trei prieteni

(Traducere din franțuzește).

Un om avea trei prieteni. El prețuia pe primii doi, dar neglija adeseori pe cel de al treilea, care îi era cel mai sincer. Intr'o zi fu chemat înaintea justiției, fiind acuzat pe nedrept de o mare crimă.

— „Care dintre voi, spuse el prietenilor, voește a mă însoți și a-mi face o apărare favorabilă?”

Primul prieten se scuză îndată, spunând că nu poate să-l însoțească din cauza numeroaselor sale afaceri; cel de al doilea îl urmă până la ușa tribunalului, unde se oprî și de teama mâniei judecătorului se reîntoarce acasă, iar al treilea prieten în care avea mai puțină nădejde, intră, vorbi

și mărturisi de nevinovăția lui cu atâta în-sufletire, încât judecătorul îl achită.

Omul are trei prieteni în lumea aceasta: banul, părinții și faptele bune. În ceasul morții, bunul prieten nedespărțit te părăsește îndată: părinții merg până la mormânt, de unde se reîntorc acasă, pe când numai faptele bune însoțesc, ca un credincios prieten, pe om, în veci, mergând în fața lui Dumnezeu, dela care cer și obțin mila cerească.

Nu te încrede în niciun prieten înainte de a-l fi încercat!

Prietenul cel bun la nevoie, se cunoaște.

I. Stăicoviciu, Noul

O Viață Nouă

Sunt în viață anumite momente, pe care întâlnindu-le o singură clipă nu le mai poți uita în tot șirul zilelor tale.

Scriind aceste rânduri fac o destăinuire sufletească atât pentru mine cât și pentru aceia care au avut fericirea de a auzi cuvintele pline de emoție, pline de vibrație, ale M. S. Regelui Carol II, la congresul învățătorilor: „*Dacă soarta nu m'ar fi pus unde sunt, aș fi fost învățător*”. Cu siguranță că M. S. când a pus temelia Instituției „Straja Țării” a fost călăuzit de aceste cuvinte în care se ascund multe taine. Datorită Purtătorului acestor cuvinte falfăie astăzi cu mândrie tricolorul românesc, pe întreg pământul țării noastre, chemându-și sub faldurile lui întreg Tineretul românesc, pentru a se adăpa din izvorul nesecat al naționalismului.

Fericiți sunt acei, care au avut ocazia să audă cuvintele: „*Iubiți și iubite Străjere, ridicarea Pavilionului Național este însăși ridicarea sufletelor noastre*”. Dar fericiți sunt aceia care și-au scris cu litere mari deviza vieții lor: „*Credință și muncă pentru Țară și Rege*”. Fericiți sunt aceia și-i vor fericii generațiile viitoare, când ei vor ajunge iarna bătrâneței, care au pornit cu dragoste de muncă și cu gând curat, să ducă mai departe făclia aprinsă cu adâncă convingere de rostul și menirea ei de Marele Străjer.

Meditând puțin asupra devizei străjerești ne dăm seama că „Straja Țării sau mai bine zis străjeria nu este o școală, ci este o credință și un avânt”. Este o credință care stă la baza existenței noastre naționale.

Este însăși sinteza etnicului nostru național. Deci străjeria nu este decât expresia instinctului de conservare și afirmare a neamului nostru românesc prin tineret.

Mulți își vor pune întrebarea, de ce Străjeria apelează numai la tineret și la educatorii lui și în special la Învățători?

Răspunsul e foarte ușor de dat și foarte clar, deoarece comorile neamului românesc în domeniul concepțiilor religioase, de superstiție, al datinelor de tot felul, al artelor care de veacuri se păstrează numai la sate și pe care vremea noastră îndrăznește, grăbită, nerrespectuoasă de trecut, e pe cale să le înlăture. Cine e chemat afară de învățător să păstreze aceste comori, păstrate cu riscul a mii de vieți sacrificate pentru o credință religioasă și un crez național?

Straja Țării a venit tocmai când goana după modernism ne făcea să rupem orice legătură cu trecutul, să înlocuim frumoasele îi săliștenești cu stofe de fabrică, să înlocuim frumoasele cârpe de Rășinari cu căciulițe tricotate din bumbac, căutând să desvolte în tineret dragostea de muncă, rege și neam. Straja Țării vrea să mențină un amănunt care pentru unii s'ar părea de nimic, dar este de cel mai mare folos, răsturnând teoria modernismului și punând temelia pentru una nouă. Comoara despre care vorbim urma să se împrăstie. Viața locală cu brazdele ei străvechi, cu formele ei originale se mai țin doar ici și colo în fața aprigului vânt de răsturnare și înnoire, care așterne ruinele trecutului la nivelul pajiștei înțelenite.

Se duc lucrurile care niciodată n'au fost scrise în cărți. Pier lămuririle care pot întregi pagini de cronică. Pier frumoasele datini străbune. Pier frumoasa doină românească înlocuindu-se cu romanțe și oftături de liduri importate de pe maluri și cu eroi necunoscute tineretului nostru. Cine totuși ar putea înfrunta această furtună rătăcitoare decât, „Învățătorul”?

Numai el, în mijlocul satului unde trăiește, ar putea păstra neprefăcut tezaurul de adăvăr și poezie al neamului nostru românesc. Numai el ar putea păstra însușirile specifice ale poporului, jocul și credința lui pentru care și-a sacrificat mii de vieți,

pentru care și-a sacrificat liniștea milenară.

Noi am trăit și continuăm să trăim ca neam numai prin puterea rudimentară a satului. Toată strălucirea creațiilor vine dela sat. Deacolo ne-au venit proverbele fine, energia de ritm a cântecului popular, frumusețea de imagini a poeziei populare, triumful de pretutindeni al artei populare, al artei plastice. Acolo este sufletul nostru, curajul, puterea, tradiția și țara.

În satul românesc își are origina embrionul Statului nostru.

Trecutul nostru s'a rezimat pe sat și pe conducătorii lui.

Straja Țării venind cu un ceas mai devreme de a pierde toate aceste bogății a făcut apel la toți conducătorii satului, la învățători, pentru a educa viitoarea generație tocmai în spiritul de păstrare și conservare al acestor bogății sufletești și naționale.

Pentru aceasta Straja Țării a apelat la învățători deoarece ei fiind pionii neamului, cerându-le muncă pentru propășirea neamului, deoarece alt teren mai nobil decât satul pentru muncă nu este, care se confundă cu marele suflet al neamului. Numai

prin muncă asiduă vom putea menține comoara pentru care a suferit și jertfit popa Bucur, Sofronie, V. Lucaci, O. Goga, S. Bărnăuțiu, Gh. Lazăr, etc. etc.

Păstrați cu sfințenie candela aprinsă de acești martiri ai neamului, păstrați acele bogății ale poeziei populare, singura bogăție a literaturilor populare europene, care relevază într'o formă sublimă jertfele umane (Miorița) din cultul Zeței Pământului.

Se impune imperios, deasupra tuturor preocupărilor noastre să pornim cât mai repede, energici și hotărâți, ca prin muncă și credință pentru Țară și Rege să păstrăm ceea ce am primit, deoarece ceea ce s'a adunat în secole, astăzi piere într'un deceniu, iar interesele noastre naționale cer hotărât păstrarea acestui tezaur.

Nu trebuie să uităm că bătrânii — depozitarii acestui mare inventar național dispar, ca și o lacrimă care se rostogolește dealungul obrazului nepoftită și cu ei dispore și această comoară.

Pășiți cu pași energici și hotărâți pe drumul adevărului, al dreptății și al muncii pentru țară și rege.

Iacob Constantin,
inv.

Pagina elevilor

Seară de ajun

Clopotele șoptesc tainic sub patrafirul nopții deșirat doar de privirile sperioase ale felinarelor ce clipeșc în somnul adânc al întunerecului, o mărturisire: E nașterea Domnului.

Inimile tresar infiorate la dangățul șoavelnic și îngerii plutesc în văzduh curați ca niște fulgi de zăpadă.

Din șaptele clopotelor, din tremurul înserării alintat de căderea sfioasă a fulgilor și din pâlăitul umbrelor ce se preling într'un dans sobru pe pereții udați de lumină veștedă a ferestrelor tăcute, se deapănă din caerul de aur al veacurilor de demult povestea sfântă a lui Dumnezeu ca om;

...Pe drumul greu al Vifleimului merg, ducându-și asinul două umbre ce se pierd în întunecime. Ajung târziu în orașelul Betleemului. Au venit să se înscrie după cum suna porunca. La lumina palidă de opaț a lunii ce se strecoară în bucle argintii, fețele lor cioplite în noapte încep să se contureze: Iosif și Maria.

În deșertul negru, porțile rămân închise, reci și mute, ca un suflet înghețat. Călătorii sunt singuri, singuri în tufișurile de umbră, ce răsar pite de sub ziduri.

La marginea orașelului, un staul mic, sgribulit și înfricoșat îi primește, oftând copleșit de povară...

La aburul cald al vitelor, ce rumează blând, obosite, drumeții se odihnesc...

Și atunci, când noaptea se 'ngână cu ziua, atunci când torțele întunerecului își fumegau sfârșitul, atunci fecioara Maria a născut pe Dumnezeu...

Și lumină mare s'a făcut, căci în iesle sub privirile limpezi ale animalelor, Domnul și-a trimis Fiul ca să mântuiască pe oameni.

S'a surpat catapeteasma veacurilor, prăvălindu-se lanțurile robiei, s'au scufundat în adâncuri, iar zările au oftat ușurate.

Când primele scâncete au mișcat buzele curate și sfinte, o stea 'nlăcrimată și luminoasă ca inima lui s'a ivit pe cer.

Și îngerii sburau prin aer, așa cum zboară și acum, cântând imnuri de slavă.

Păstorii au alergat la chemarea solilor cerești și s'au închinat plecându-și pletele bogate, iar din ochii pruncului a sclipit o binecuvântare.

Iar steaua curată și limpede și-a revărsat razele ei de aur departe, departe la trei crai batrâni care i-au înțeles chemarea. Mîntea lor a străfulgerat noaptea, iar sufletele i-au înțeles mărirea.

Greoi, ca veacurile, au pornit să se închine...

Neputincios a scrâșnit dinții împăratul Irod, și'n zadar și-a pătat sufletul cu sângele miilor de copilași încercând buimac să zăvorească îndărătnic, lumina, căci blestemele mamelor sfâșiate de durere, l'au ținut în groapa adâncă și rece...

În van s'a opus ura împotriva luminii binelui!...

.....
În casele dalbe, dantelate de țurțurii de ghiață, sub âlfăitul molcom al fulgilor, focul s'a stîns, iar noaptea e impietruită... Întunerecul cade ca o perdea în falduri negre, boltă a trecutului și tănuitoare a viitorului.

Niște glasuri tinere răsună, rupând pânza magică ce se întretesuse din mărturisirea tainică a ultimilor pâlpierei ale focului cu întunecimea rece și mută din afară. Sunt colindătorii.

Glasul lor e curat și poartă mireasmă sfântă. El răsună voinicește ca niște zurgălăi de argint:

Ia sculați voi boieri mari

Florile dalbe

Ia sculați Români plugari

Florile dalbe

Că vă vin colindători

Florile dalbe

Și flori dalbe de ghiață cad, ducând ca niște luminițe semnul venirii Domnului pe pământ.

O ce veste minunată

De la Vifleim s'arată

Că 'ntr'un mic locaș

Din acel oraș...

Ce noapte de mărturisiri, în care cărările sfinte se coboară din cer pe pământ, pe razele de aur ale luceferilor.

„Ne dați ori nu ne dați!...”

Se mai gudură clopoțeii vocilor îmbujorate...

Cum să nu vă dăm? V'am dat de mult tot sufletul nostru, pentruca să revenim să ne cuminecăm din sfințenia cântecelor voastre.

Încă niște șoapte de vis tivit cu har divin, și iarăși apăsătoare cu mantia ei neagră se așterne tăcerea. Glasurile s'au pierdut în depărtare și totuși câtă lumină au lăsat... Strălucirea lor e caldă, e caldă și binecuvântată, alinând cu un zâmbet sufletul. Iar gândul, pornit fugar pribeag, aleargă cu veacuri, cu secole îndărăt, atunci când Dumnezeu și-a trimis Fiul să ne mântuiască.

Unde am fi ajuns fără sprijinul și fără jertfa Sa?

Mîntea refuză a cerceta abisuri ce se cască adânc în nemărginit. *„Căci mari sunt minunile Tale Doamne, atât de mari încât nu le înțelegem...”*

În văzduh, ca un ecou naiv răsună încă vocile copilărești ce vesteau nașterea și triumful luminii.

Ce frumos a concretizat poporul, într'o scânteiere de cremene a inteligenții, ceace simțea respirând întreaga lui ființă...

Neamul românesc a fost bântuit adesea de mari furtuni și năpraznic șuera atunci vântul pierzării pe deasupra meleagurilor noastre, dar el, neamul, a rămas întotdeauna drept căci istoria îl învățase că apa trece, dar pietrele rămân.

Comori nebănuite, scormonite de descân-tecele lui, din meleaguri de pe alt tărâm s'au înălțat în fâlfăiri energice de vultur.

Dupăce vara și toamna treceau, ducând cu ele cântecul tămâiat al doinei, după ce melodiile săltărețe de hore și sârbe păleau stinse în plânsul cernit al frunzelor ruginii, atunci când casele stau înalbite și troenite sub greutatea omătului, în seara de taină a Nașterii Domnului, glasuri nevinovate de copii cu steaua și cu irozii, luptând vitejește cu mormanele albe de zăpadă anunțau cu ciripitul lor aburit de frig că s'a mai înscris un an pe răbojul vechi al vremii de la înfăptuirea minunii între minuni.

Și iarăși stărnit gândul se repede în fugă 'napoi scuturând praful anilor de pe cartea durerii românești.

... Ardealul zace înlanțuit de tiranii săi stăpâni. Crivățul sueră amarnic, plesnind din biciul său năpraznic pe ulițele strâmte și înfundate de nămeți.

Vocile copilărești inimoase pornite cu colindul străbat potecile înfricoșate de vântul nebun. Se puse victorioase la fereastra unui bătrân dascăl. Ochii lăcrimează vrăjiți, și 'n balsamul clăbucilor de abur, cântecul, pornește viforos, trezind la viață sufletul încrețit de griji.

Lacrimi grele curg din ochii 'nvechitului dascăl și tresărind la o amintire, tremurând aduce niște colăcei pentru micii crainici.

Un glas aspru de jandarm străfulgeră seara mistică și copiii fug de la fereastră.

În locul clopoțeilor curați răsună lanțurile grele. Din ochii bătrânului învățător, lacrimile curg șiroaie... Doamne câtă bucurie și câtă durere.

Sunt vremuri sfinte pe care le-a îndurat cu tărie și curaj neamul acesta, urcând muntele suferinții cu crucea grea în spate, convins că trebuie să urmeze învierea.

Căci trebuie să mori pentruca să poți învia. Domnul s'a răstignit, dar neputincioasă a căzut piatra grea de pe mormânt atunci când a treia zi a înviat.

Și acum ca și în veacurile de început, în noaptea aceasta ce tulbură ființa, noaptea nașterii dar și a învierii, când Dumnezeu se coboară și glasul său înțelept răsună de peste veacuri, pentru aceia care au urechi de auzit :

— „Rămâneți lângă altarul bisericii, păstrați colindele sfinte și aduceți-vă aminte de Mine în tot ce veți face !”

E glasul munților, e glasul văilor, al lui Iancu, Tudor și Horia...

Azi îngerii sboară prin văzduhul presărat cu stele, împrăștiind mireasmă sfântă.

Pe calea de rubine a laptelui ce se pierde în negurile cerești, se coboară umbre în taină spre meleagurile pământului, ce doarme adânc. Un cor divin șoptește o rugăciune...

În pătucurile lor albe mângăiați de sclipirile întârziate ale focului din vatră care și-a gătat povestea, copilașii au adormit la semnul vrăjit al lui Moș Ene.

În amurgul viselor, ei revăd troienele, nămeții, bucuria darurilor primite pentru vestea lor și un zâmbet le luminează fețele bucălate, cu părul auriu, răvășit de somn. Acum, Moș Crăciun vine de-abea târându-și anii ca să împartă multe, multe...

E târziu. Din nou ca un oftat al nopții fulgii cad rar și liniștit.

O sanie târzie se strecoară în întunec și ca o chemare mai răsună zurgălăii...

Apoi tăcerea e stăpână...

E seara mare, căci bucurie și lumină a dat Domnul oamenilor.

Aleman Mircea

elev cl VIII

Lic. Gheorghe Lazăr, Sibiu

Piperuş Împărat

(Continuare).

Împăratul, ce era să facă? Doar împărat era, nu petică. Trebuea să-şi ţie cuvântul, că un cuvânt împărătesc, e mai mult decât un jurământ. Că, vezi dumneata, așa a ajuns omenirea noastră ca jurământu să se mai calce, da' cât or fi împărați pe pământul lui Dumnezeu, cuvântu' lor cuvânt trebue să rămâie, că prin asta se deosebesc ei doar de ceilalți muritori, să ţie minte ce au apucat să spuie și să'mplinească aidoma ce au făgăduit, lucruri cari par curată prostie la ai cască gură, ajunși să însemneze și ei ceva pe lume.

Și, crezându-l cu adevărat împăratul pe țigan, că el e voinicul, care i-a scăpat împărăția și fata de pieire, a poruncit să-i ia sdrențele de pe el, să-l rază și să-l îmbrăeze, să-l dichisească și să-l îmbrace în purpură.

Când se văzu țiganul înțolît așa, cum nu visase neam de neamu lui, să-i vie amețală și nimic mai mult! Da-'și aduse aminte de povestea isprăvii lui cu balauru' și începù să creadă că i se cade să fie așa împodobit. Și vedea că-l prinde. Și unde-mi umbla de colo până colo, rar și apăsător, de ai fi socotit că e curat împărat. Țigan și împărat, cine a stat să se gândească vreodată?

— He dacă a fost el vrednic, zicea norodu și 'ncepù să i se 'nchine și să creadă mic cu mare în voinicia lui. Și s'a cununat cu fata împăratului și s'a făcut o nuntă mare, cu veselie multă.

*He, și vremea, dacă vremuieste, toate mi le
[rânduiește,
Ce e mare dăinuește, iar ce-i mic se pră-
[bușește!...*

Așa a fost totdeauna și așa o fi cât îi lumea și pământul.

Acu, flăcăiașul nostru, Piperuş, ce-mi făcu? După ce se trezi din somn și văzându-se singur, neștiind încotro s'o ia, a mers ce a mers până a dat de pădurea în

care locuia maica lui, și i-a spus vestea. Ea se bucură și nu prea simțea în inima-i de mamă, că deacum încep necazurile pentru odorul ei. Și să nu-l lase singur merge cu el, să se 'mpărtășească și ea din bucuriile și din amarurile lui.

Când ajung la palat vede el lume peste lume strânsă și multă voe bună, chef. Ce să fie? De bună seamă se bucură toți și toate pentru omorârea balaurului. Ii era însă par'că ciudă, că nu-l bagă lumea'n seamă. Ii venea să strige pe cât putea:

— La o parte, că eu v'am mântuit de nevoi și eu vi-s împăratu' de acum!

Dar, văzând norodu' așa nepăsător, începù să între la băneli și el și mamă-sa, gândind în ei:

— Dacă ar fi fost să se afle de isprava asta, nu s'ar vorbi 'n lume d' un flăcău așa și pe dincolo și d'ar fi fost să se ţie împăratu' de vorbă, nu trimetea după el să-l caute?

Când se apropie de poartă și dă să între 'năuntru spunând cine e, s'au pus străjarii pe răs:

— Mai vezi de altu' cu gogoșile astea! Și tu să fii sănătos, că fata 'mpăratului s'a măritat cu țiganu'. El a omorît balauru', c'a vin't plin de sânge și a adus și limbile.

Lui Piperuş îi trecù un fior prin suflet și de ciudă și de frică. Se căută să vază de n'a pierdut vârful limbilor. Când băgă de seamă, că le are, îi veni inima la loc.

Mama lui, băgând de seamă mișcarea, îl întrebă ce și cum? Și el îi povesti de legământu' făcut, s'aducă limbile balaurului.

Ii venea să le scoată din sân, să le arate lumii, să strige că el a ucis balaurul, nu țiganul, dar pățania petrecută îl incumînți. Dacă s'o apuca alt nebun și i le-o lua și o da fuga la'mpărat cu ele? Ori dacă o sta să meargă el la împărat să spuie cum stă adevăru' adevărat și nu l-o crede și s'o supăra și o porunci să-l bage la 'nchi-soare?...

Ii veni 'n mînte să meargă să ceară voe să între ca argat la curte, da se temu de țigan. Incepù să-și vie 'n orî băiatul, să înțeleagă lumea, cu ticăloșiile și cu răutățile ei.

Și se 'ntoarse cu mama lui în pădure, stînd acolo în pustnicie, nevăzut și necăutat de oameni.

Și a trecut ce a trecut până s'a făcut svon de răsboiu în țară. Venise împăratu roșu cu oaste multă și grea asupra împăratului alb și l-a bătut și acù bejenea prin codrii cu fata și cu țiganul și cu boerii și cu frântura oștilor. Când aude una ca asta Piperuș, nici una, nici două, plecă 'n căutarea împăratului și dacă l'a găsit îi zice să stea locului, c'o face el rânduială'n țară să-i dea numai 300 de oștași din câți i-au mai rămas. Și, mergând cu ei se așează p'un deal și trimite vorbă lui Roșu 'mpărat să vie la luptă dacă-i dă mâna, dacă nu are să cadă asupra-i și praful se alege de el și de toți ai lui. Impăratul roșu, neavînd încotro, trîmbiță din buciume, își aduse oastea și plecă cu ea la bătae. Piperuș cum vede pâlcul dușman, rărește pe cei 300 voinicii așa de mult, ca să silească pe împăratul roșu să-și răslețească și el oastea în împotrîvire, iar el făcîndu-și vînt din deal în vale, a izbit grosul și-a 'nceput să tae și tae și ia apoi oastea pe linie și i-o măcelărește până a fugit îngrozită.

— Țsta nu e om ca toți oamenii, ci arătare din cer, ziceau ostașii și împăratul. Vedeau ei bine că nu se apropiuau loviturile lor de el.

Și cerînd iertare și pace Roșu-Impărat, s'a tras la împărăția lui, iar Alb-Impărat s'a suît iarăși pe tron și era vesel și mîndru lucru mare c'a scăpat d'asa necaz și rușine. Strînge apoi norod și boeri la sfat să audă cum s'a 'ntîmplat.

Țiganul, care văzuse vitejia lui Piperuș și 'ncepu să 'nțeleagă că toată pricina vitejiei e paloșul, se lăsă pe gânduri, ce să facă și cum să dreagă, să pue mâna pe el. Și mi se sfătuește cu mama lui, o baragladină bătrîna, aciuiată la curtea 'mpărătească, pe lângă fiu-său.

Ei atîta i-a trebuit. Știa că de n'o pune mâna pe paloșul voinicului, se află vitejia lui și cu oastea lui Roșu-Impărat și cu balaurul și atunci o să i se tragă moartea și fiulețului ei. Și se pune la pîndă, urmărește pas cu pas pe Piperuș, se face luntre și punte, pînațe, mergînd el la gîrlă să se scalde și lăsîndu-și hainele și paloșul pe mal, baragladina s'a strecurat prin tufiș și i-a luat paloșul, punînd altul în locu-i.

Seara la sfat, țiganul nici una nici două, luînd el întîi vorba, începe să se laude, cum a adunat un pîlc de oameni și s'a năpustit peste oastea 'mpărătească, pe care a măcelărit-o și a 'mpăndurat-o cu paloșul lui.

Piperuș ne mai putînd să rabde atîta mișelie, îi strigă odată, de a rămas înmărmurită adunarea toată.

— Mînti, ticălosule!

— Mînti tu, zavistnicule! și a scos paloșul. Voinicul l-a scos și el și s'au văzut față'n față, încruntați cu armele încrucișate. Izbește întîi cu putere Piperuș, dar i se frînge paloșul, și-i cade din mîna. Plecîndu-se să și-l ia baragladina îi și reteaza capul.

Impărat și boeri și popor s'au plecat înaintea țiganului. Și, ca răsplată a noiei sale vitejii, a fost suît pe tron. Dar pe Piperuș l-au îngropat, trupul într'o parte și capul în alta, în curte sub fereastra noului împărat, ca să-l aibă tot sub ochi, fiindu-i teamă și de umbra lui, ca nu cumva să-l scoată cineva, să-i facă vre-o vraje ceva și să-l învieze.

Dar din cele două gropi au răsărit doi brazi drepti și frumoși, ce creșteau într'o zi cât alții într'un an și s'au făcut mari, ajungînd până la fereastră. Impărăteasa tare se bucura de ei și lupta din răsputeri cu soțul ei să nu-i tae; dar n'a avut ce-i face și tot i-a tăiat, punîndu-i pe foc în soba baragladinei de țigancă, care a 'nfundat coșul, ca nu cumva să sară pe el afară vre-o scîntee. Dar cu toată truda ei tot au scăpat din scînteii, căzînd în râul de unde se lua apă în fie ce dimineață pentru împărat. Și, cum au căzut, s'au făcut doi peștișori cu solzii de aur.

Acu mergând împărăteasa 'n zori să aducă apă, a rămas tare mirată de acei peștișori și a stat mult, — mult pe malul gărlei, nesăturându-se de uitat la ei.

Ba de la o vreme, văzându-i așa blânzi, s'a desculțat și a intrat în vad, să-i prinză; dar, când da să pună mâna pe ei, se făceau nevăzuți.

Băgând de seamă împăratul că 'ntârzie cam mult împărăteasa la apă și, temându-se să nu i se fi întâmplat ceva, s'a dus înaintea ei. Și care nu i-a fost mirarea, când a văzut-o umblând prin apă?

— Da' ce, te-ai apucat de prins pește?

— Numa' ia vino de vezi minune! răspunse ea. Când se apropie țiganul de mal și văzu peștișorii, îl apucă o dorință și o furie nebună să-i prinză. Par'că 'nțelegea, că nu-i lucru curat cu ei. Aruncă paloșul jos pe mal, se desbracă și sări 'n apă.

Ajuns acolo, dă să prinză peștii. Da' când să pue mâna pe ei, i-ai de unde nu-s. De la o vreme vede numai unul și ăsta îl mințea mereu, ducându-l în partea cealaltă a râului, până când odată nu-l mai vede nici p'ăla. Dând să iasă pe mal dă cu ochii de Piperuș cu paloșul în mână.

Până acu' ți-a fost, câine de țigan. Eși afară să-mi plătești toate ticăloșeniile și cu balaurul și cu oastea lui Roșu-'mpărat și cu furatul paloșului și cu tăiatul brazilor. Ai văzut? Au scăpat două scânteii și s'au făcut doi pești de aur și din cei doi pești au ieșit capul și trupul meu. Și a fost că s'a pus capul la loc la trupul lui Piperuș. Și acu stă aci înaintea ta și-ți cere socotială dreaptă și cinstită. Hai vino, îndrăznește, viteazule. Imbracă-te, ia-ți paloșul tău, adună-ți oastea și hai la luptă.

Și tot judecându-l așa, țiganul s'a 'nlăburat tremurând tot, cuprins de friguri. Și dârdâind mereu, a mers d'andărâtelea până la palat, urmat de Piperuș, care cuprinsese pe după mijloc pe fata de 'mpărat și-l împingea și-l batjocorea mereu. Ajungând la

'mpărat i-a spus șiretenia cu omorârea balaurului, arătându-i vârfurile limbilor.

Și văzând împăratul una ca asta a adunat îndată sfat ca să vadă ce pedeapsă să dea baragladinei pentru minciunile și prefăcătoriile și 'nșelăciunile ei. Și sfatul a hotărît să-l lege de coama unui armăsar, dându-i drumul în lume. Și a atârnat alături de el și un sac de nuci. Și unde pica nuca, pica și bucățița din *bohăltiile* și din *hodolanele* țigănești, iar pe mama lui, ca să-i dea mai multă cinstire, au fost atârnat-o de cozile a patru epe sirepe, cari trăgând fiecare în câte o parte au făcut-o mici fărâme.

Așa s'a sfârșit cu țiganul și cu grozăveniile lui.

Iar Piperuș, însurându-se cu fata împăratului, s'a suit pe tronul moșului său. Și așa a ieșit la iveală dreptatea care oricât de înăbușită o fi, tot scoate capul odată și odată, în pofida minciunii și a prefăcătoriei omenești;

*„S' acū am sfârșit,
Basm de povestit,
Basm străvechiu adânc,
Rezemat p' oblânc,
Pe calu-mi bălan,
Gândul năzdrăvan,
Ce 'ntr'una aleargă,
Cătu-i lumea largă,
Binele să ude,
Răul să-l infunde,
Binele să crească
Răul să plesnească
D'or pieri incai,
Cum piere un scai,
Toamna când dă bruma,
De mi l-ar lua ciuma,
N'ar mai fi pe lume,
Nici urātu-i nume,
Nici sămânța-i proastă
'n mândră țara noastră!”*

Mihail Lungianu

BIBLIOGRAFIE

Anul literar al Sibiului

În literatură începutul unui an înseamnă începutul unei noi perioade de muncă pe terenul slovelor. El mai înseamnă însă și cel mai nimerit prilej de a trece în revistă scrierile literare din anul precedent, arătând într'o oarecare măsură atât calitățile acestora, cât mai cu seamă defectele unora dintre ele în semn de îndreptare al autorilor pentru continuarea în viitor al unor lucrări sănătoase.

Nu vom căuta să facem o recenzie amănunțită a fiecărei scrieri în parte, cunoscând că pentru asemenea lucru ne-ar trebui mai multe pagini, ci ne propunem a arăta pe scurt cari au fost lucrările publicate de scriitorii sibiieni în anul care a trecut, cât și publicațiile periodice.

Sibiul, această veche citadelă culturală și cărturărească s'a manifestat prin scrieri, în 1938, destul de fecund. Scriitorii, parte din ei fețe cunoscute în literatură, parte mai puțin sau deloc cunoscute, deși au avut de luptat pe două fronturi și anume: atât pe cel intelectual pentru crearea îneditului, cât mai cu seamă pe cel material cu mult mai greu de învins, datorită elanului cu care s'au îndreptat înspre punctul ales, au înfruntat toate neajunsurile, ajungând biruitori la țintă.

Astfel putem arăta că literatura noastră locală s'a îmbogățit în anul trecut cu următoarele lucrări tipărite:

N. Regman: *Figuri din trecutul literar al Ardealului*. Este o broșură apărută în Biblioteca „Popasuri Duhovnicești”, tiparnița Institutului Arhidiecezan din Sibiu.

În această carte, autorul, desfășoară într'un stil vioiu și plin de imagini viața celor doi stâlpi ai trecutului nostru cultural: Gheorghe Lazăr și Mitropolitul Andrei Șaguna, care au fost cei mai de seamă re-deșteptători ai românismului din Ardeal.

Cartea, deși de mici proporții pentru asemenea descriere, totuși prin conținutul său ales s'a ridicat la înălțimea așteptată, cinstind memoria celor doi mari dispăruți, a căror flacără răspândită de sufletul lor de români integri mai mocnește și astăzi în simțirea noastră.

Gh. Tulbure: *Mitropolitul Șaguna*. O lucrare de mai mari proporții despre acela care a fost Andreiu Șaguna ne-o dă dl Gh. Tulbure în cartea d-sale, editată tot de Tipografia Arhidiecezană, care înglobează în cele peste 320 de pagini întreaga operă a dispărutului.

Autorul analizând în această lucrare atât opera literară și duhovnicească a lui Șaguna, cât și pe cea culturală desfășurată neobosit în terenul învățământului primar, reușește pe deplin să ni-l înfățișeze ca un adevărat mare scriitor bisericesc, ca un păstor duhovnicesc și ca un părinte îndrumător al culturii.

Cartea dlui Gh. Tulbure, despre care revista noastră s'a mai ocupat într'un număr trecut, este o lucrare prețioasă, din care se poate trage multe învățături.

Di Dima: *Fenomenul românesc sub noi priviri critice — studii și comentarii*. Este un volum de aproape 100 de pagini editat de „Ramuri” din Craiova, care cuprinde mai multe articole ale autorului, publicate în diverse reviste.

Cartea dlui Al. Dima este un amalgam de probleme literare și analize critice.

Mina Grădinaru: *Organizarea și conducerea cooperativelor școlare*. Tip. „Dacia Traiană” Sibiu, pag. 108.

Este o lucrare prețioasă din domeniul Cooperației școlare, despre care nimeni nu s'a ocupat serios până acum. Di Mina Grădinaru, Inspector în Institutul Național al

Cooperației ne dă prima publicație despre această mișcare extra școlară, care pregătește cetățenii sănătoși de mâine.

Ne vom ocupa într'un număr următor mai amănunțit despre această carte cunoscând că această scurtă trecere în revistă a publicațiilor apărute în anul ce s'a scurs nu ne permite să arătăm mai mult

M. Alexiu: *Invinșii*. Este un volum de nuvele apărut de curând în vitrinele librăriilor, cu o lectură plăcută scrisă într'un stil de cursivitate neîntrecută.

Autorul ne înfățișează în această lucrare bucăți de o aleasă valoare literară, vrednice de a fi citite de oricine.

Pimen Constantinescu: *Invățămintul limbii italiene la Sibiu*. Sub acest titlu cunoscutul publicist sibian descrie o frântură din activitatea sa desfășurată întru cunoașterea și popularizarea limbii și literaturii italiene la Sibiu.

I. Gaston: *Lumini și umbre* (poezii). Di I. Gaston, despre al cărui nume, mulți poate n'au mai auzit, este un tânăr talentat care, în volumul cu numele de mai sus, ne dă un buchet de poezii de o suavitate evidentă, care recreiază cititorul până la ultima strofă.

I. Albescu: *Inceput de monografie istorică*. Colaborator al revistei noastre, autorul descrie viața de trudă a comunei sale natale. Cu un conținut documentar bogat, acest început de monografie a comunei Boița din județul Sibiu este o lucrare prețioasă.

Reviste sibiene

Dacă în cărți literare și documentare Sibiul se îmbogățește din an în an, în reviste este destul de sărac. Afară de „Luceafărul” revista noastră, care cu acest număr a pășit în al 6-lea an de apariție, nu mai putem aminti decât în treacăt despre următoarele două periodice care apar la Sibiu.

„*Revista Teologică*”. Apare lunar sub patronajul I. P. S. Mitropolitul Nicolae, cu un bogat material de documentare și viață bisericească.

Revista nu este prea răspândită. Ea circulă mai mult printre studenții teologi ai Academiei Andreiane din Sibiu.

Pagini de drept. Este o revistă alimentată de un grup de tineri juristi sibieni, care apare trimestrial. Prin conținutul său selectiv și interesant revista „Pagini de drept” poate fi socotită ca una din cele mai bune reviste profesionale, de drept.

Buletinul societății de Psihologie medicală. Director Dr. Gh. Preda. Apare de două ori pe an, cu un conținut bogat din domeniul Psihologiei medicale.

Gazete locale

În ce privește gazetele sibiene au rămas mai puține. Fițuicile de scandal puse în slujba politicei din trecut pentru a împoșca cu noroi în mulțime și a răspândi buruiana minciunei în popor, au dispărut cu totul, dupăcum era de altfel și de dorit. Otrava răspândită de aceste foi de scandal a înveninat destul sufletul populației din Sibiu și județ, așa că nici nu se mai cade să le amintim în această trecere în revistă ce ne-am propus să facem. Vom arăta deci pe cele care au rămas, menținându-se în prezent cu publicații adecvate timpului de față.

„*Telegraful Român*”. Este cea mai veche gazetă săptămânală din Transilvania, care apare în prezent sub direcția dlui Dr. D. Stăniloae, rectorul Academiei Teologice Andreiane din Sibiu.

Calea urmată de această gazetă, răspândită până în cele mai ascunse comune ale județului, este cea religioasă. Invățăturile Mântuitorului, pildele sale adânci omenești n'au lipsit din nici un număr.

„*Telegraful Român*” poate fi socotit singurul periodic local care nu s'a amestecat în politică.

„*Acțiunea*”, ziar al asociațiunilor românești. Apare bisăptămânal sub conducerea dlui Ion Munteanu. Într'un timp se înhăitase în politică dar a revenit curând la adevărata cale pe care trebuie să o urmeze.

„Gazeta Sibiului”. Sub acest nume apare de un scurt timp fosta gazetă „Reclama Sibiului” care era răspândită gratuit de către harnicii și pricepuții publiciști sibieni, frații Isacu.

Haina nouă în care este îmbrăcată gazeta promite a se clasa printre cele mai de frunte din Sibiu.

Despre această foaie locală ne vom mai ocupa cu vreo altă ocazie, deoarece în forma de acum nu se găsește decât la al 3-lea număr.

Sibiul. Ziar de informațiuni care apare sub conducerea dlui E. Teodoreanu. De o vreme nu l-am mai văzut pe piață. Probabil că a tras obloanele.

Adam I. Popa

RECENZII

Dr. A. Galan: Ce este Cooperația. București 1938, Tip. „Lupta”, pag. 84.

Fără îndoială omenirea este astăzi în căutarea unui nou regim de organizare a vieții economice. Capitalismul și socialismul, după cum ne este cunoscut, luptă de decenii, fără a se putea înlătura unul pe celalalt. Utopiile comunismului și bolșevismului nu vor putea lua ființă niciodată și nici nu va fi de lungă durată acolo unde, întâmplător, această scânteie se va aprinde. Ideea bazată pe o perfectă repartitie a bunurilor după trebuințele fiecărui individ nu se poate transforma în fapt, cunoscând că nimeni nu este în măsură să fixeze quantumul acestor trebuințe.

Se pune atunci întrebarea, care este direcția înspre care s'au îndreptat economiștii noștri? La această întrebare, răspunsul cel mai potrivit ar fi: Cooperația.

În adevăr, cooperația este o doctrină economică înarmată cu principii noi, care caută să pună capăt conflictelor economice amintite mai sus. Ea nu exclude profitul ca alte regimuri, ci fixează mai cu seamă un mod just de repartitie al acestuia, între factorii de producție. Cooperația nu urmărește nici chiar o transformare socială. Dacă această transformare se operează totuși prin desvoltarea ce o iau întreprinderile cooperative, care, democratizând profitul, implicit democratizează proprietatea, cu toate acestea ea nu desfiin-

țează proprietatea privată, ci o respectă întocmai.

Lucrarea D-lui Dr. A. Galan. „*Ce este Cooperația*”, vine deci într'un moment potrivit, să umple un gol simțit de mult. Căci nu ne putem lăuda că avem o literatură cooperatistă bogată. Dimpotrivă, puținele scrieri din acest domeniu, ce populează bibliotecile noastre, nu ne clasează decât printre cei săraci.

În lucrarea de față, autorul, un distins cooperador și profund cunoscător al problemelor noastre economice și naționale, ne dă într'o expunere concisă, gândirea și sistemele noastre cooperatiste, principiile care stau la temelie acestui sistem economic și social, cât și stadiul în care se găsește această mișcare în țara noastră.

În prima parte a lucrării sale, D-l Dr. A. Galan, după ce se ocupă de chestiuni generale, arătând diversele forme de cooperative, cât și caracterele comune ale lor, caută să dea o definiție potrivită cooperativelor. Astfel, după ce arborează definițiile date de Gide, Profesorul Antonelli și alții, ajung la următoarea definiție: „*Cooperativele sunt întreprinderi colective al căror principiu este interesul muncii*”.

Din această definiție a autorului, reiese că pentru a avea cooperative trebuie să creiem mai întâi întreprinderi, în care rolul de întreprinzător să revină muncitorului asociat. Muncitorul devenind întreprinzător

profitul realizat în aceste activități economice se democratizează, ajungând în mâinile celor care îl produc efectiv, fără a exclude, bineînțeles, capitalul dela beneficiu. Acesta își primește o remunerație fixă, de obicei egală cu dobânda ce ar aduce-o prin fructificare.

Intr'adevăr, cooperativele sunt mai întâi întreprinderi economice, create în vederea satisfacerii unor anume interese comune ale membrilor săi și apoi o mișcare moralizatoare a maselor. De aceea, după cum cu drept cuvânt susține autorul, nu pot fi numite cooperative societățile mutuale, de sport, profesionale ori de binefacere cari, deși sunt societăți de persoane, nu fac obiectul unor întreprinderi economice.

În partea a doua a lucrării sale, D-l Dr. A. Galan se ocupă de gândirea și sistemele cooperative din România. După ce arată pe scurt ce se înțelege prin gândire cooperatistă și prin sisteme cooperative, descrie acțiunea și principiile fundamentale ale cooperației din diferite state europene, pentru a ajunge la subiectul propus, în care tratează evoluția de gândire și sistemele noastre cooperative.

Precursorii cooperației românești trăiesc în fiecare pagină care urmează, prin începutul lor de înfăptuirii cooperatiste, care cu timpul au ajuns în forma lor de astăzi. Astfel, după ce amintește despre cooperația primitivă din România, ne înfățișează pe Petre S. Aurelian ca precursor al cooperației orășenești, pe I. Iorescu dela Brad, I. C. Brătianu și Dobrescu-Argeș ca precursori ai cooperației sătești, pentru a ne arăta apoi sufletul care l-a pus Spîru Haret într-o dezvoltare a *băncilor populare*, cât și contribuția adusă de învățătorii satelor acestei mișcări economice și sociale.

Inceputurile de legiferare cooperatistă, prin care s'a recunoscut oficial existența acestei mișcări, este descrisă deasemenea în ordinea în care a luat naștere. Crearea primelor instituții centrale, metamorfoza prin care au trecut, cât și tendința liberă a cooperativelelor de a se îngloba în organizații superioare, este redată de autor

într-o formă cât mai desbrăcată de exagerări.

În concluzie, D-l Dr. A. Galan, arată starea în care se găsește cooperația în România, complectând că într-o dezvoltare sa un rol de o însemnătate evidentă îl are Statul, care trebuie să normalizeze această mișcare printr-o lege a cooperației care să-i fie un îndrumător sincer și priceput.

Despre D-l Dr. A. Galan, nu găsim potrivit să vorbim. D-sa este cunoscut în literatura noastră economică. Autor al unui număr de peste 20 de lucrări din acest domeniu, este caracterizat în nuanțe cât mai vii de aceste opere ale D-sale. Putem totuși complecta că D-sa este un stăpân al condeiului și un adept convins al mișcării cooperatiste, pentru a cărei dezvoltare luptă neobosit zi de zi.

De aceea cunoașterea lucrării D-lui Dr. A. Galan, care este un studiu economic serios, întemeiat pe cercetări personale făcute în ogorul cooperației, cât și prin consultarea unei bogate literaturi economice, se impune.

Adam I. Popa.

Organizarea școlii primare în Jugoslavia

— Să ne cunoaștem vecinii —

După legea care este în vigoare scopul școlii primare este de a face din băieți și fete membri devotați și activi ai comunității naționale și sociale printr-o educație și instincție în spiritul Statului, al unității naționale și toleranței religioase.

Obligația frecvenței este de 8 ani, însă deocamdată nu e generalizată. Se găsește doar în regiunea Ljubljanei — Croația. În general însă copiii sunt obligați la 4 ani frecvență școlară. Există și școli particulare, care sunt supuse însă controlului statului. Legea mai prevede că unde sunt 30 copii ai unei minorități oarecare, se înființează de obicei o școală minoritară. În ce măsură se aplică acest punct din lege o știu Românii noștri din Banatul sârbesc.

În anul 1936/37 erau 8585 de școli primare cu 1.404.032 elevi și cu 30.345 învățători.

Școala primară superioară, cuprinzând următorii 4 ani din cei 8 obligatorii, urmărește pe lângă scopul general, fixat mai sus, pregătirea tineretului pentru a putea urma vreo școală industrială, comercială sau agronomică. Există astăzi 219 astfel de școli cu 38.839 elevi și 2440 învățători. Se învață în aceste școli: Religia, limba sârbo-croată, limba germană sau franceză, istoria, geografia, aritmetica, geometria, contabilitatea, corespondența, fizica, mineralogia, chimia, botanica, zoologia, igiena, practică agricolă, dreptul, desenul, caligrafia, gospodăria, muzica, gimnastica și lucrul manual.

În timpul iernii se țin cursuri și pentru analfabeți sub 25 ani, iar pentru femei se țin cursuri de gospodărie casnică pe lângă cetit, scris și socoteli.

Școlile normale primesc elevi, absolvenți ai școlii primare superioare. Cursul du-

rează 5 ani. Cei ce termină școala normală pot urma universitatea însă numai în specialitatea pedagogiei. Se predă: Psihologia, Logica, Pedagogia generală, Istoria Pedagogiei, Metodică, Practică școlară, organizație școlară, Economie națională și Sociologie, Religie, Limba sârbo-croată, Limba germană sau franceză, Istoria Jugoslaviei, Geografie, Științe naturale, Chimie, Fizică, Matematică, Igienă, Agricultură, Gospodărie, Desen, Muzică-vocală și instrumentală, Lucru manual și Gimnastică. Sunt 38 de școli normale cu aproximativ 2997 elevi.

Școalei normale din Belgrad îi este atașată „Școala normală de experiență „Regele Alexandru I”, care are 3 secții: una de băieți, una de fete și una mixtă. Se mai găsesc școli de experiență la Zagreb și Laibach, care se bazează pe principiul școlii muncii.¹

L. B.

Știri și Informațiuni

Două manifestațiuni culturale în Sibiu, una condusă de un învățător, a doua sprijinită de o învățătoare.

În ziua de Crăciun Reuniunea Meseriașilor din Sibiu, a aranjat un concert și teatru din prilejul împlinirii a 40 de ani de când dl Dumitru Axente cunoscutul meseriaș și bun și priceput actor a jucat întâia oară teatru în cadrul acestei Reuniuni.

S'a reprezentat piesa „Niobe”, tradusă de dl C. Axente, fiul dlui D. Axente, în care rolurile principale au fost interpretate de aproape întreaga familie Axente, dotată de Dumnezeu cu calități excepționale actoricești ca dna și dl Axente și fiii lor Mircea și Rareș.

Rolul greu a statuiei „Niobe” a fost întruchipat de colega noastră dna Paraschiya Olariu, în mod cât se poate de impresionant.

Concertul condus de dl Gh. Șoima a fost la înălțime.

Soții Cloșian, dl I. Duca și celelalte persoane încă au meritat din aplauzele, cu cari au fost răsplătiți din belșug.

Succesul acestei reprezentații a îndemnat conducerea Societății „Principele Mircea”, Filiala Săliște, să invite persoanele diletante, să predea această frumoasă piesă în Săliște, în beneficiul numitei societăți.

Propunerea a fost primită și piesa a fost repetată spre mulțumirea tuturora în ziua de Anul Nou, în sala festivă a Școlii primare din Săliște, realizându-se un frumos beneficiu în folosul micilor ocrotiți de această societate.

¹ Datele sunt luate din articolul „Die Entwicklung der Schule und Hochschule in Jugoslavien”, de prof. D. Miletitch, publicat în revista: Internationale Zeitschrift für Erziehung, 1938, Heft 3.

Aci concertul a fost înlocuit cu frumoasele recitări ale dlui Rareș Axente și cu duiosul dialog „Cum povestea o bunică”, dintre dna Axente ca bunică și tânărul elev de cl. II primară Petrică Olariu, fiul dnei Olariu, ca nepotul curios de a ști toate.

Dna Aurelia Pop Florian, președinta Societății „Principele Mircea” din Săliște, a mulțumit sibienilor cu o agapă caldă și cu un cuvânt și mai cald pentru osteneala și jertfa adusă.

A doua manifestațiune, condusă exclusiv de un învățător cu sprijinul alor câțiva oameni dornici de ce e bine și frumos a fost concertul și teatrul Corului bisericii române unite din Sibiu, ținut în ziua de Bobotează, în aceeași sală „Unicum”. Colegul nostru I. Tănase de astădată s'a întrecut pe sine însuși.

Cântările cu solo ale cunoscutului Costandin le-ai fi tot ascultat.

Comedia în 3 acte „Când găina cântă”, a fost bine predată. Persoanele și-au achitat frumos rolurile. Mai ales dl I. Hoza în rolul avocatului Ciobanu și dl A. Șurtea în rolul servitorului Varga Andras a fost la înălțime. Cuvânt de laudă și îndemn merită și dnii M. Hoza, A. Moldovan, precum și dsoarele: Stela Roman, Eugenia Pomeran și Lia Anghel.

Din scrisorile sprijinitorilor și prietenilor noștri

Dl Dr. Lucian Bologa profesor la Școala Normală A. Șaguna din Sibiu, unul dintre binevoitorii și colaboratorii cei mai distinși

ai „Luceafărului”, și bun prieten al învățătorimii ne scrie din Germania, unde se află pentru continuare de studii, o scrisoare mai lungă, din care rupem câteva șire:

...Plecasem din Sibiu fără să satisfac promisiunii de a-ți da o recenzie. N'am mai avut timpul și dispoziția sufletească necesară de a sta de ea. Cartea n'am mai cărat-o cu mine așa că nu-ți voi mai da această recenzie decât doar la vară, când m'oi întoarce. În schimb îți trimit alăturat un articol (Bănci sau scaune) și o informație mai lungă în legătură cu școala primară din Jugoslavia. Vor umplea ambele un gol și-ți vor mai da D-tale de lucru cu corectura. Însă vina nu-i a mea ci a învățătorilor, cari nu scriu... și a D-tale, care-mi ceri articole. Pentru viitor sunt dispus fiindcă văd, că am timp liber mai mult să-ți trimit pentru fiecare număr câte ceva...

Pentru gândul bun ce-l poartă revistea noastră îi mulțumim, dorindu-i împlinirea tuturor dorințelor ce le are și-l salutăm cu românescul salut: Sănătate! Și la revedere.

Rectificare. D-l I. N. Ciolan directorul revistei „Luceafărul” a înaintat D-lui Președinte al Breslei zăriștilor din Ținutul Mureș o cerere de demisie din acea breslă, arătând că D-sa nu înțelege să lucreze într'o breslă în care se nesocotesc meritele necontestate ale celui mai reprezentativ mânăitor al condeiului, Petrea Dascălu, cerând ca să se dea locul ce i se cuvine pentru munca depusă în toate cauzele românismului dinainte și de după Unirea cea Mare.

„Luceafărul”

LIBRĂRIA COOPERATIVĂ
„SPIRU HARET”
SIBIU, STR. HONTERUS 6

Vă oferă cu prețurile cele mai eficiente:

CĂRȚI LITERARE
CĂRȚI DIDACTICE
CĂRȚI PEDAGOGICE

Pentru Cooperativele școlare:

STATUTE
REGISTRE
RECHIZITE ȘCOLARE
RECHIZITE DE CANCELARIE, ETC.

Pentru Școlile primare:

MATERIAL DIDACTIC
HĂRȚI MURALE
TABLOURI
IMPRIMATE

Pentru Școlile de copii mici:

Secție specială pentru material didactic
SIMȚURI SENZORATE
SIMȚUL TACTIL
BEȚIȘOARE, ETC.

Secție specială pentru: **APARATE DE RADIO**

Cele mai bune mărci mondiale:

Ingelen • Columbia • R. C. A. • Imperial

Avantaje speciale pentru membrii.